

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Deo, Angelis Et Actibus Humanis

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Tractatus IV. De Deo prout volente.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82949](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82949)

TRACTATUS IV.

De Deo prout volente.

Hic Tractatus continebit duo nonnisi difficiliora. 1. Quid sit actus Dei liber? quam questionem censet Arriaga difficiliorē esse prae mysterio Trinitatis. 2. De Prædestinatione, & Reprobatione. Ut autem procedamus magis ordinate

PREMITTO 1. *Dari in Deo voluntatem.* Ratio ordinaria, quod omne intellectivum debeat esse volitivum: cujus rationis efficaciam ab examine vivimus.

PREMITTO 2. *Divisionem voluntatis Divinae, vel explicatius actuum illius.* 1. Alia est Libera, alia Necessaria. Necessaria est, quā vult, ut non possit nolle. Libera, quæ positis omnibus prærequisitis potuisset esse, vel non esse. 2. Alia est voluntas signi, per Metonymiam accipiendo signum pro re signatā, & hæc voluntas est voluntas signo aliquo significata. Beneplacitalia, quæ est actus, quo Deus bonum aliquod creatum prosequitur. 3. Alia est Antecedens, quæ definitivè per Damasc. est voluntas quæ Deus aliquid vult nullā occasione ex aliqua creaturā acceptā. Consequens est, quæ sequitur ad occasionem alicujus creati, ut cum vult infernum ex suppositione peccati. 4. Dividitur in Absolutam, & Conditionatam, illā absolutē, hæc conditionatē aliquid Deus vult. Alia est efficax, cui semper respondet effectus intentus: alia inefficax quæ est simplex complacentia sine productione effectus.

PREMITTO 3. *Quodnam sit Objectum voluntatis Divinae?* Et quidem ut sic objectum est volubile: Primarium Deus: Secundarium Creaturæ. Se, & actus suos necessario amore amat Deus: actus tamen suos liberos amat liberè. Cæterum etiam creaturas secundum essentiam spectatas, earumque possibilitatem, necessario Deus amat. Ratio, quia amativum perfectissimum, debet proportionare objecto amorem, aliàs disordinatè amaret, dareturque amativum illo perfectius, nempe dicto modo proportionans objectis amorem; sed si res possibiles non amaret amore necessario Deus, non proportionaret objecto amorem; quia bonum necessario, & immutabiliter bonum, deprecatur necessario & immutabili amore amari: sicut bonum contingens, deprecatur amari amore libero: essentia autem rerum & possibilitates, sunt necessario & immutabiliter bonæ. Est doctrina Scoti, Aureoli, Vasq. Amici D. 14. n. 27. contra Suar. Capr. Bonav. & alios. Quamvis autem amantur possibilia amore necessario, non amantur amore summo, cum in se non sint bonum perfectissimum: sed uterque amor in hoc convenit: quia non potest subtrahi objecto; differet autem ille amor à libero, connotatis.

DISPUTATIO VIII.

De Libertate Dei, Prædestinatione,

& Reprobatione.

Præcedit prædestinationis quæstionem quæstio de actu Dei libero, cum ipsa prædestinatio sit actus Dei saltem completivè liber.

QUÆSTIO I.

De Libertate voluntatis Divinae.

Umerat Amicus d. 14. à n. 46. octo varias explicationes, meminit aliarum Arriaga. d. 28. Mart. d. 14. Fassolus q. 19. n. 21. Joannes à S. Thom. q. 19. d. 4. a. 5. plures item explicationes adfert. Seligemus aliquas ex illis.

Totus punctus difficultatis in hoc est. Quidquid est in Deo, Deus est; si Deus est, S 3 immu-

R. P.
H. M. LOD
NOWSKI
Bm. de Z.
VI

immutabile est: si immutabile est, non potest adesse & abesse; & tamen actus Dei liber, in Deo est, Deus est, & cum istis omnibus poterat esse, & non esse; poterat enim Deus habuisse volitionem creandi mundi, cum habeat volitionem ejusdem creandi.

DIFFICULTAS I.

Proponitur primus modus explicandi Actus Dei liberos.

IN materia de Pœnitentia posueramus explanationem actuum Dei liberorum per æquivalentiam ad novos actus in creatura, vel in Deo, si illorum capax foret: pro quâ sententia, citaveramus Rip. & nunc addo Josephum Aug. hic q. 12. a. 5. n. 62. Quiros etiam illam licet a se refutandam proponit. d. 59. Quali discursu fit explicanda hæc æquivalentia, illibi propositum est; consulantur dicta. Sed insuper, proponi potest tali discursu.

Ens quo perfectius est, eo magis adunat in se perfectiones; & ita videmus perfectiorem esse sensum communem, sensibus particularibus, simulque adunare in se perfectiones particularium sensuum; una eademque anima rationalis perfectior est aliis animabus, adunatque in se earundem perfectiones &c. ex quo principio perfectioribus Angelis magis unisatæ, quia magis universales conceduntur species. Cum ergo Deus sit Ens infinitum, omnes perfectiones sibi possibiles debet in se adunare & complecti: Quia ergo in creatis datur pluralitas actuum, datur successio, datur novitas; quidquid ea prædicata seculis imperfectionibus, proprium dicunt, debet in se involvere, & circumplecti, unificareque infinita perfectio Divina; & hanc perfectionem appellamus æquivalentiam Divinæ voluntatis ad actus novos, & plures: sicut ergo una anima v. g. sine multiplicitate præstat id quod plures præstant in pluribus animæ, propter suam æquivalentiam ad illas; ita & unus actus, unaque voluntas Divina, propter similem æquivalentiam, præstabit id, quod præstant in creatis plures actus novi &c. faciendo id sine pluralitate, & novitate.

PROBATUR 1. Explicatio, argumentonegativo; quia hæc perfectio est possibilis, & nullam involvit imperfectionem, ergo Deo erit tribuenda.

PROBATUR 2. Tunc rectè explicatur actus Dei liber, quando salvatur libertas, & immutabilitas Dei: hoc in præsentis salvatur; immutabilitas quidem; quia dicitur ille actus in re esse ipsemet Deus; contingentia autem non per formalem rationem contingentiam, sed per æquivalentiam, faciendo id quod præstat in creatis actus contingens.

PROBATUR 3. Potest reperiri in anima æ-

quivalentia ad diversas realiter formas, itemque in Deo æquivalentia ad prædicata physica; Ergo etiam poterit dari æquivalentia faciendi id sine mutatione, quod in creatis præstat mutatio.

Porro, hanc æquivalentiam & virtualitatem, quæ hic admittitur, non est necesse explicare per hoc, quod unus actus ne in sensu quidem reali faciat hoc quod alius; sicut ne in sensu quidem reali communicatur paternitas, communicatâ naturâ; quia talis virtualitatis hic ponendæ nullum est fundamentum; sed admittitur æquivalentia consimilis ei, quam habet v. g. una anima rationalis, ad plures formas. Solvendæ sunt objectiones, quæ ut plurimum sunt ex cit. Quiros.

OBJICITUR 1. Velle Deum creare mundum, est separabile ab entitate Dei: sed quod potest separari ab aliquo non identificatur adæquatè, sed distinguitur ab illo; Ergo velle creare mundum non identificatur adæquatè cum ipso Deo. Prob. Major, quia de definitione volitionis libera, est posse non esse: Entitas autem Dei, non potest non esse.

RESPONDETUR. Velle creare mundum, est separabile, non quoad id quod dicit in recto, seu ut passim loquuntur DD. non quoad entitatem; sed est separabile, ratione æquivalentiæ, non quocunque modo, sed præstando id sine separatione, quod in creatis præstat separatim.

INSTARI potest 1. Est intelligibile, quomodo sine novitate præstare id possit Deus, quod præstaret si haberet novum actum; haberetur enim tunc effectus formalis sine forma; & sicut non potest haberi esse albi sine albedine, vel ut ita se res habeat, ac si esset alba, cum non sit alba; ita & in præsentis.

RESPONDETUR. Inprimis, retorq. arg. quomodo indistincta realiter natura, & paternitas, habeat se ac si esset distincta realiter? quomodo item una anima rationalis habeat se ita ac plures distinctæ realiter formæ inferiores?

Deinde directè respondetur, si sine novitate formali, haberetur aliquid novum formaliter, haberetur effectus formalis sine forma; sed cum sine novitate formali, sed tantum æquivalenter haberetur aliquid novum non nisi æquivalenter, nego quod habeatur effectus formalis sine forma. Instantia de albedine non concludit, quia procedit de habere se formaliter sine albedine, ac cum albedine formaliter.

INSTABIS 2. Quando Deus desinit irasci, desinit aliquid; Ergo non desinenti identificari non potest; quia nullum est majus distinctionis signum, quam separabilitas; & sicut non potest desinere anima, & habere æquivalentiam vegetantis, quia identificatur realiter rationalitati; sic nec debet desinere æquivalenter volitio irascendi, si est identificata realiter volitioni irascendi.

RESPON-

RESPONDETUR. Quando desinit Deus *intellecti*, & similia, desinit aliquid non quoad entitatem, sed propter æquivalentiam, faciendo aliter non desinentiam, quod facit aliud desinendo. Et licet entitativa separabilitas, sit si-
gnum distinctionis realis, non tamen separabi-
litas alius rationis. Quod adfertur de anima dis-
paritatem habet; quia æquivalentia illa est ne-
cessaria, & si illa careat, cum sit determinata,
ut non possit carere æquivalenti ad vegetan-
tem formam, non potest carere illa æquivalen-
tia: Deus autem non est determinatus, ut æ-
quivaleret v. g. non nisi actui irascendi: Et sicut
anima non est determinata ut exeat semper in
actum secundum vegetandi; non enim eum
prestat extra corpus; ita & in presenti, non
semper Deus æquivaleret actui irascendi. Et li-
cet æquivalentia ad nolle creare mundum sit
realiter æquivalentia ad velle creare mundum,
non sunt tamen idem formaliter, quasi æquiva-
lencia unus inferat formaliter, æquivalentiam
alium.

NOTO, ad multa solvenda. Aliam esse
hanc propositionem, (si rigorose loqui velimus,
licet hoc ordinariè non observetur) Deus tan-
tum æquivalenter vult mundum, & aliam hanc,
voluntas creandi v. g. mundum æquivalenter
non nisi est alia à noluntate creandi mundum:
Prior illa propositio est falsa, rigorose loquen-
do; quia sicut Deus formaliter habet actum li-
berum, ita & formaliter habet voluntatem cre-
andi mundum: Secunda propositio est vera:
Comparando semper æquivalentiam ad alium
actum, ad separari, ad de novo esse, non ad li-
bertatem: Immo quando dicitur, quod æqui-
valenter faciat hoc sine desinentia, quod facit
in creatis actus desinens, non habetur hic sen-
sus, quasi æquivaleret desinenti; hoc enim est o-
mnino imperfectio; sed illud facere quod facit
illud desinens non involvit imperfectiorem.

OBJICITUR 2. Nec realiter, & identice di-
ci potest liberam esse existentiam Dei, sed illa
æquivalentia est existentia Dei: Ergo illa non
est libera.

RESPONDETUR. Hunc medium termi-
num, qui aliter & aliter proponi potest, non im-
pugnare æquivalentiam; sed articulum fidei,
quod est Deum esse liberum; & tamen esse li-
berum importat ex definitione, posse aliter se
habere.

Directe dici potest, quod æquivalentia quo-
ad entitatem, ut vocant, non sit libera; identi-
ficatio autem illius cum existentia Dei, est quo-
ad entitatem; identificationes enim sunt non
nisi in ratione entis.

Quod si quæras: An formalissime sumpta
æquivalentia identificetur Deo? Redit respon-
sio, illam formalissime acceptam, non tamen
acceptam quasi esset nihil, sed quoad entitatem,
esse ipsummet Deum. Caterum non est in

perfectio ut faciat illa æquivalentia quoad enti-
tatem identificata Deo, hoc, quod facit in crea-
tis actus creaturæ non identificatus.

OBJICITUR 3. Velle alium mundum verè
& propriè non datur in rerum natura; Ergo
Deus actu & propriè non est velle alium mo-
dum; si enim Deus identificatur cum illo velle,
sicut datur Deus, ita daretur illud velle.

RESPONDETUR. Velle alium mundum
quoad entitatem, ut loquuntur Auctores, esse
idem, & dari in rerum natura, cum voluntate,
hujus non nisi unius mundi; licet titulo æquiva-
lentiæ habeatur id, quod haberet creatura, di-
stincto actu dicens, nolo alium mundum.

INSTABIS 1. Non potest dari in Deo æqui-
valentia ad entia rationis, non entia; Ergo ne-
que potest dari æquivalentia ad desinendum.

RESPONSUM supra, non dari æquivalentiam
ad desinendum formaliter, sed ad faciendum
id, quod in creatis, salva perfectione, facit desi-
nencia unius actus: Deinde disparitas est, quia
in priori illo nulla datur perfectio, secus in po-
steriori.

INSTABIS 2. ex Quirós in simili. Denomi-
natio nolentis mundum est modò nihil, quo-
modo ergo Deus potest identificari nihilo?

RESPONDETUR. Nolitionem mundi quoad
entitatem non esse nihil, & illam entitatem fa-
cere id quod salva perfectione facit in creatis
actus desinens; quo modo, alia similia, sol-
venda sunt.

OBJICIT 4. Idem. Sequitur ex nostra sen-
tentia Deum non esse liberum simpliciter, sed
solum secundum quid; quod ipsum Prob. Non
minus est de essentia actus liberi contingentia,
quàm de essentia hominis rationalitas: sed id
de quo verificaretur virtualis rationalitas, vir-
tualiter solum esset homo, haberetque se ac si
esset homo; realiter tamen homo non esset:
Ergo idem in presenti dicendum.

RESPONDETUR 1. Retorq. arg. si aliquid
non nisi ratione connotati esset homo, non esset
homo; Ergo cum ratione connotati extrinseci
conveniat Deo liberè agere, non erit liberè a-
gens. Directè ad arg.

RESPONDETUR ex dictis, quod scilicet de
essentia actus liberi non sit contingentia enti-
tativa; sed vel entitativa, vel faciens id, quod
faceret entitativa contingentia: Unde jam hoc
quod est esse formaliter liberum, à duobus pe-
titur, à contingentia entitativa actus, vel æqui-
valentia: Sicut esse discursivum formaliter pen-
det vel à principio dependenter à phantasmari-
bus nōscitivo spiritualium, vel nōscitivo inde-
pendenter, & tamen ab utroque hoc principio,
habetur formaliter discursivum. Porro, quod
adfertur de rationalitate virtuali, disparitatem
habet, quia de definitione hominis est, esse for-
maliter rationale; non est autem de definitio-
ne libertatis contingentia entitativa.

INSTAT 1. Non minùs repugnat Deo contingentia, & defectus physicus quàm moralis, sed implicat æquivalentia Deo ad defectum moralem; Ergo & ad physicum.

RESPONDETUR. Repugnare Deo æquivalentiam ad entitativam contingentiam, & defectum; sed non ad faciendum id, quod facit aliquid perfecti, ipsamet contingentia. Disparitas est. Quia æquivalentia ad defectum moralem invehret in Deum æquivalentiam peccandi; æquivalentia autem quam admittimus, non invehit ullam imperfectionem, sed potius salvat libertatem Dei.

INSTAT 2. Implicat in terminis volitionem verè non deficere, & tamen ita se habere, ac si realiter deficeret; sic enim verificarentur duo contradictoria; ac si diceret, tenebras ita se habere in ordine ad essendum lucem, ac si essent ipsa lux. Potest quidem una res habere se sic ut alia in ordine ad aliquem effectum, vel minus extrinsecum; non tamen ad aliquid intrinsecum & formale.

RESPONDETUR. Implicare quidem, ut volitio non deficiat entitativè, & tamen se habeat quoad entitatem quasi entitativè deficeret; hæc enim esset contradictio, ejusdem, de eodè, ratione ejusdem; semper contradictione inter entitatem & entitatem versante; sed potest bene non deficere quoad entitatem, præstare tamen hoc, quod in creatis præstat actus deficiens; jam enim tunc contradictio non versabitur inter eosdem terminos. Quod adfertur de tenebris non convincit: Quia tenebræ sunt negatio lucis; æquivalentia autem ad nolendum mundum, non est negatio entitatis, quam dicit volitio mundi. Quod dicit, non dari æquivalentiam ad aliquid intrinsecum, & formale habet instantiam de formali æquivalentia animæ rationalis, ad animam plantæ.

INSTAT 3. Sine absurdo non potest Deo deficere denominatio volentis ab æterno; Ergo nec deficere in tempore.

RESPONDETUR. Concedo totum, & sicut non deficit ab æterno quoad entitatem, ita nec in tempore quoad eandem deficit; æquivalentia autem ut dictum alibi, habetur etiam ab æterno, sed non pro æterno.

OBJICITUR 5. Ita verè & propriè dicitur de Deo; Non est nolens creare mundum, sicut propriè dicitur esse volens; Ergo sicut est, indicat existentiam volentis, ita & ly non est, indicat non existentium nolentis.

RESPONDETUR. Sicut ly non est liberalis ad dandas eleemosynas dictum v. g. de Petro non significat non existere Petrum, sed tantum significat carere eum prædicato liberalis, ita & ly non est volens mundum alterum dictum de Deo non significat non existentiam Dei, sed quod careat denominatione alium mundum volentis. Diu deinde potest admittere nos in

multis actibus etiam extrinseca connotata, v. g. positionem mundi, quam connotet illa volitio; Sic etiam admittimus, etiam illius nolitionis connotatum extrinsecum negationem mundi: Sed inde non sequitur tolli jam dictam æquivalentiam; & quod illa nolitio, non sit secundum rectum quid positivum.

INSTAT idem. Implicat aliquid simul esse, & non esse: Exercitium autem liberum potest non esse propriè, quomodo ergo identificabitur Deo? Responsum jam est supra.

OBJICITUR 6. Odium Dei contra peccatorem non est æternum; Ergo amare in tempore debet accedere Deo non quoad intrinsecum, ut docet fides; Ergo quoad extrinsecum.

RESPONDETUR. Odium contra peccatorem, secundum, ut vocat, entitatem, esse æternum; sed ratione æquivalentiæ, non esse pro æterno, ratione cujus æquivalentiæ, non eodem se modo habet Deus ac se habebat, quando erat homo in peccato: Nec debet dici manere tunc altâ mente repositum; nam entitas odii est eadem cum entitate amoris & æquivalentiâ providetur, ne dicatur manere altâ mente repositum.

OBJICITUR 7. Actus condonationis in Deo est laude dignus; Ergo fundatur in absoluta existentia ejus, quod potuit non poni.

RESPONDETUR. In divinis non fundari in hoc laudem, ut actus quoad entitatem potuerit non poni, sed sufficit explicata æquivalentia.

Est necesse hic ad multa solvenda ponere Deum ab æterno omnes omnino suas volitiones habere, alias mutaretur Deus; & sicut de novo nihil novit, ita de novo nihil vult: Quo posito prædicta æquivalentia alicuius illorum actuum, libertatem &c. salvat.

DIFFICULTAS II.

Proponitur alius modus explicandi actus Dei liberos.

U Sitatus est hic explicandi modus pro quo estat Connotantium schola, quod scilicet actus Dei, unum dicat pro subjecto, & aliud pro formali, seu connotato. Pro subjecto denominationis liberi, ipsum actum Dei necessarium, & pro connotato, dicit ipsum aliquid extra Deum contingens, quod potuit se aliter habere.

PROBATUR hujus explicationis bonitas; quia hæc explicatio & salvat immutabilitatem Dei, in recto identificans actum liberum ipsi Deitati; & ostendit quomodo ille actus poterat esse & non esse ratione extrinsecorum, per quod salvatur libertas, seu non alligatio ad unum non nisi extremum volendi. Solent hoc quidam variis instantiis explicare, per denominationem Domini, Creatoris &c. in Deo. Sed explicatio nihil novi adfert, sed difficultatem per

per hoc ipsum, in quo difficultas est, vult enotare. Solvenda sunt argumenta.

Punctum Difficul-

tatis 1.

Occurritur Argumentis.

OBJECIT 1. Ariaga cit. n. 7. Ex hac explanatione sequitur, Deum ab æterno non voluisse creare mundum; quia libera volitio de creando mundo, dicit ut partem essentialem mundi existentiam quæ non fuit ab æterno: sicut quia denominatio albi dicit tanquam partem essentialem albedinem, non possum esse hodie albus, craftinā albedine.

RESPONDETUR inprimis. Negando quod existentia illa mundi sit pars volitionis mundi, de albedine disparitas est, quia albedo non constituit album nisi per informationem; nihil autem informat nisi unitum; nihil autem est unitum nisi existens. Sed id quod terminat, per informationem non terminat, consequenter nec determinandum, existentiam deponet. Et sic est Deus ab æterno physice omnipotens, quamvis ab æterno non sint physice creaturæ, quæ sunt connotatum omnipotentia; ita & in presenti.

INSTAT 1. Nihil plus Deus nunc habet de volitione Antichristi futuri, quam haberet in alio rerum ordine, quo non esset futurus, & quam habuit pro priori naturæ, quo Deum concepimus liberum ad se determinandum, ut producat Antichristum: sed in illo priori ordine non voluit, neque in alio voluisset; Ergo neque nunc dicendus velle.

RESPONDETUR. Quod actus Dei liber de existentia Antichristi, secundum id quod dicit directo, nihil plus dicat pro illo priori, vel pro futuro, quo noluisse existere Antichristum; dicit tamen plus aliquid, secundum id, quod dicit proformali & connotato, nempe varietatem, in ipsa existentia Antichristi.

INSTAT 2. cum aliis hæreticis, Viclefus, negans Deo scientiam futurorum, non negavit ulomodo Deum habuisse scientiam suam necessariam, & in tempore rem existere; & tamen merito damnantur, ut negantes re ipsā Deo scientiam futurorum; Ergo & nos negamus Deo libertatem, cum illam ponimus in actu necessarii, & in connotatis effectus liberi, in tempore futuri.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia Viclefus ponendo in Deo scientiam necessariam, negabat illam esse imaginem, seu similitudinem futurorum, seu quod fuerint in Deo sicut in cognoscente, indeque urgebatur, quod negaret scientiam futurorum: Jam autem nos actum necessarium dicimus esse, etiam actum liberum, ponimusque illum actum; licet sub hac formalitate, quod potuerit abfuisse, non

salvemus id in entitate actus, sed in connotatis illius.

INSTAT 3. Si in nobis pars cognoscentis, esset Petrus ipse, repugnaret in terminis me hodie cognoscere actu Petrum, illo non existente, licet hodie possim de illo dicere: Erit Petrus; Ergo repugnabit etiam in Deo: Quomodo enim totum illud concretum ex homine & creatura, quale est scientia, erit sine suis partibus?

RESPONDETUR. Neg. creaturam esse partem actus liberi: Sed etiam hoc posito concretum illud actus liberi, ex actu necessario, & ex creatura, posset adhuc haberi non existente creatura; quia concretum illud cum non exigat unionem physicam, poterit constare ex eo, quod actu non existit, sed non nisi intentionalem, hic & nunc, sui, habet præsentiam.

INSTAT 4. Sine existentia Petri non potest salvari productio Petri: Ergo nec volitio salvari poterit sine existentia Petri; nam futuritio eadem utrumque circumstantionare debet.

RESPONDETUR. Eadem quidem, sed non eodem modo; disparitas est, quia per locum intrinsecum sequitur non esse productionem, si non sit effectus; nihil enim produceret: Per locum autem intrinsecum non sequitur, ne possit esse volitio nisi existentium.

OBJECIT 2. idem. Dantur actus liberi in Deo, nullam mutationem realem ad extra supponentes; Ergo actus liberi in ratione talium, non formalisuntur per extrinsecum.

1. EXEMPLUM est. Scientia conditionata non est necessaria, & tamen de facto non est ulla mutatio in ipso v. g. Petro major, quam esset si contrarium futurum fuisset: Ergo potest de facto esse diversitas actuum liberorum in Deo, nullā factā mutatione in creatura.

RESPONDETUR. Non esse quidem illic mutationem, quæ sit absolute, esse tamen conditionatam mutationem, ratione conditionati assensus, vel dissensus.

INSTABIS. Consensus Petri futurus constituit Deum scientem liberè, & constituit etiam consentientem Petrum; sed per futuritionem conditionatam Petrus non est actu consentiens, sed esset; Ergo nec Deus erit actu sciens, sed esset.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia denominatio actu consentientis est per actu exercitum consensum; cum ipsum consentire sit habere consensum: Nulla autem est implicancia si existat scientia actu, non existente objecto. Immo si actualis scientia deberet formalisari actuali existentia objecti, futurum quæ tale, nunquam posset nosci, quia hoc ipso quod futurum sit, non potest esse hic & nunc. Et certè aliquid reale potest Chimæram respicere tanquam terminum & connotatum; cur ergo non poterit respicere præsens notitia objectum futurum? Quod ipsum futurum erit illud connotatum, ratio.

R. P.
H. MŁOD
NOWSKI
Bm. A. e. Z.
D. VI

ratione cuius salvari deberet libertas in notitia divina libera.

2. **EXEMPLUM** est. Dantur prædefinitiones actuum bonorum; & tamen sine ulla mutatione creaturarum: Ergo sine etiam ulla mutatione creaturarum, potest dari in Deo actus liber.

RESPONDETUR. Illas prædefinitiones non formari independentem à præconsulta libertate per notitiam conditionatam. Unde illic interveniret mutatio in præsupposita conditionata determinatione creaturæ.

3. **EXEMPLUM** est. Liberè Deus condonat veniale, sine ulla mutatione physica in creaturis, immo & mortale.

RESPONDETUR. In his principiis recurri ad infusionem gratiæ; ad actum retractativum; ad revelationem passivam, quâ Deus revelaret se sic dimissurum &c.

INSTAT. Potest contingere ut aliquis commiserit heri mortale, ejus oblitus conteratur generaliter, ista contritio poterat omnino eadem esse, licet illud mortale non commisisset; Ergo tunc ex parte contritionis nulla est varietas.

RESPONDETUR. Esse illic varietatem ratione præsuppositi peccati moraliter durantis.

4. **EXEMPLUM** est. Idem effectus creatus potest dari à Deo ob diversos fines, vel causas morales, consequenter per diversos actus liberos, licet in effectu nulla sit mutatio.

RESPONDETUR non pauci cum Arrubal, docentes intervenire tunc diversam actionem, vel cum Herize diversum modum. *Hæc responsio*

NON SATISFACIT. Tum quia ut advertit Arriaga, incredibile videtur diversam esse speciem actionem, quando Deus immittit pluviam ad petitionem S. Petri, à pluvia data ad orationem S. Pauli. Tum quia dantur aliqui effectus, qui non producuntur mediâ actione modali, ut id quod creatur, verbum mentis &c. nunquidne in talibus diversitas motivorum locum non habebit? Tum quia quamvis debeat variari actio ex variatione principii productivi physici, & ita aliâ visione homo, aliâ bos videt; sed ex vi principii motivi, inductivi &c. non est necesse mutari actionem. Immo cum eadem actio voluntatis, vel intellectus potest fieri ex pluribus motivis, cur non & effectus?

RESPONDETUR itaque aliter, quod scilicet eo casu, cum effectus ponitur à Deo ex diversis motivis, respondeat quidem mutatio; sed non distincta ab aliis, eo quod una sufficiat ad plures actus: Et, ut dixi, illustrari hoc potest exinde, quia etiam unus idemque actus potest fieri ex pluribus motivis: Et sicut hîc sufficit mutatio referibilis in unum actum; ita & in præsentem in unum effectum. Quamvis autem præcisè potuerit esse illa mutatio, & non esse illa denomi-

natio plurificati actus, si accipiat diminutè concretum illud, secundum præcisè connotatum; sed si accipiat complete, adeoque cum divinæ voluntatis motu, sufficit illa mutatio ad dictam denominationem, sic v. g. potest esse paries albus, & non esse similis, si incomplete accipiat illud esse relationis; sed si apponatur etiam circumstantia termini, habebitur formalitas relationis. Et certè ex eo quod Deus non admittat pluralitatem actuum, non debemus jam concipere desidem divinam voluntatem, & non exercentem suos actus; licet libertas illorum per connotata extrinseca salvetur: Quod unum, potest sufficere ad varias denominationes actuum liberorum; sicut una entitas potest sufficere ad varias formalitates relationum: Sique id potest præstare unum connotatum, ad quid inquirentur plura? quæ non est necesse multiplicare, sicut nec entia.

5. **EXEMPLUM** est. Quia scilicet Deus potest sine ulla mutatione physica in creaturis, dispensare in lege, voto, &c.

RESPONDETUR. Intervenire tunc mutationem moralem, quæ est desitio moralis permanentiæ in obligando: Sufficeret etiam, ut volunt alii, mutatio in revelatione passivâ, quâ Deus tunc uteretur. Porro, dispensatio duo dicit, unum in recto, hoc est actum in entitate necessarium, & secundum hoc supponitur dispensatio ante promulgationem; & aliud pro connotato, & complemento, ratione cuius dicatur potuisse esse, & non esse illa dispensatio; & hæc formalitas non habetur ante promulgationem: Quæ ipsa significatio dispensationis, quod non sit pars actus liberi, dictum supra. Ipsa autem verba, quibus tunc uteretur Deus in circumstantia præsuppositi actus voluntatis divinæ, & in circumstantia placiti humani determinantis hæc verba ad dispensationem significandam, & illam sufficienter significabunt, & erunt connexa cum dispensatione, eritque hæc connexio verborum cum voluntate dispensandi, tanquam signi, cum signato. Licet autem omnia intrinseca Deo potuerint eodem modo se habere, quoad sua intrinseca, sed tota erit diversitas ratione extrinsecorum.

OBJICIT 3. idem. Ex nostris principiis sequitur, circa ea, quæ Deus non creavit, non dari in Deo volitionem ullam positivam, sed puram omissionem, quod negari solet. Seq. prob. nam circa ea objecta non datur quidquam quo compleatur volitio positiva.

RESPONDETUR. Volitionem positivam non creandi, positivitatem suam sumere ex eo, quod dicit in recto: Et sicut quando dico: Nolo mortem, actus meus positivus est, nec sumit positivitatem ab objecto, quam sumit volitio dandi centum; ita & in præsentem; eritque ille actus entitativè positivus, non objectivè.

INSTAT. Creatura constituatur volitionem positi-

positivum creandi; Ergo per ablationem præ-
dictæ eius creaturæ, formaliter loquendo, non
potest alius effectus formalis resultare, quam
ablatio eius volitionis. Et sicut calor constituit
calidum, repugnatque in terminis, ut sola abla-
tione caloris, sine positione alicujus termini po-
siti, resultet frigidum positivum; ita per ab-
lationem creaturæ præcisè, resultabit aliquid
negativum, non positivum.

RESPONDetur jam, Positivitatem hanc desū-
munt ex ipso, quod dicit actus liber in recto, non
vero ratione objecti. Quod adfertur de cali-
do, id non obstat; quia si sine forma v. g. frigi-
do, haberetur frigidum per solam negationem
caloris, haberetur effectus formalis frigidi, sine
sua forma, hoc est frigore, cum sola negatio ca-
loris, non sit frigus; tale autem absurdum in
scientia non sequeretur; haberetur enim unde
desumatur, ratio positivitatis in illo actu, nem-
pe ab ipsa entitate; licet non desumatur à con-
notato & objecto.

Ad id ex ablatione creaturæ, quæ circum-
stantionem ablationem Dei, quæ volebat illam
creaturam, ex ablatione inquam creaturæ illius,
sequitur ablatio volitionis divinæ, non secun-
dum id, quod dicit volitio in recto, pro subje-
cto intrinseco intrinsecè requisito, sed sequitur
ablatio volitionis divinæ, secundum id quod di-
citur obliquo, pro aliquo extrinseco intrinsecè
requisito.

Punctum Difficulta-

tis 2.

Solvuntur reliquæ Objectiones.

OBJECIT 4. idem. Per nos fit valde ridicu-
la efficacia actuum Dei; quia Deum vel-
le, nihil aliud esset formalissimè, quam Deum
creaturam efficere, consequenter dicere:
Deum, omnia quæ vult, efficere, in re ipsa ex-
positis terminis, nihil aliud esse, quam quod o-
mnia, quæ facit, facit; & sicut nulla est præro-
gativa musæ, quæ omnia facit quæcunque facit,
sic nec erit prærogativa efficaciæ divinæ.

RESPONDetur. Falsum esse quod per nos
Deum velle, sit formalissimè Deum creaturam
efficere; nam imprimis in ipso formaliter velle,
potentia Dei executiva, quæ est omnipotentia,
non importatur; importatur autem in efficere.
Actus, efficere importat existentiam actu ex-
istentiam; velle autem divinum importat exer-
centiam; solum ergo velle & facere Dei acti-
vum, erunt idem entitativè.

Nec inde sequetur hujus propositionis; Deus
omnia quæ vult, efficit, sensum hunc fore;
omnia facit quæcunque facit: Quia connota-
tum, vel factibile non est facere; cum
ergo voluntas solum connotet factum vel fa-
ctibile, non supponet pro facere; consequen-

ter nec prædictum sensum faciet. In hoc ergo
stabit efficaciæ divinæ prærogativa, quia ipsi
eius velle, subest posse.

INSTAT 1. Sicut ego per amorem à me pro-
ductum sine altero prævio constituor amans;
ita & Deus sine ullo actu prævio, dum produ-
cit creaturam, constituitur liberè eam volens;
Ergo Deum velle idem formalissimè, est ac pro-
ducere.

RESPONDetur. Pro priori non tantum
rationis signo, sed etiam æternitatis duratione,
præcessit volitio faciendæ creaturæ, ipsum fa-
cere creaturæ. Quod si accipitur præcisè futu-
ra factio creaturæ, præsupponitur illi volitio,
tanquam causâ omnipotentiam applicans, & in
suo genere concurrens. Falsum ergo est, non
esse in Deo ullum actum prævium, ante positio-
nem creaturæ.

INSTAT 2. Mart. d. 14. n. 14. Per hanc sen-
tentiam evanescit insuperabilis efficacia divi-
na, quæ semper impletur, nisi ponatur increa-
ta, & immanens determinatio.

RESPONDetur. Etiam nos determinatio-
nem hanc in Deo admittimus, licet quoad suam
immanentiam, & suum elici, sit necessaria quo-
ad Entitatem.

INSTAT 3. idem. Non apparet in nostris
principiis, quæ sit laus præscientiæ divinæ;
Quia nihil aliud esset, quam simplex intelligen-
tia possibilem additâ connotatione; ita ut in-
fallibilitas illius sit tantum exinde, quod con-
notatio non posset esse alia, nec daretur repræ-
sentatio futuritionis in Deo, quæ non possit à
futuritione discordare; sed sola connotatio à
futuritione resultans, non posset à futuritione
discordare.

RESPONDetur. Etiam ipsam notitiam
non posse discordare à futuritione, idque neces-
sariò: Quia Deus etiam à parte sua non potest
res difformiter noscere; licet quod ita repræ-
sentet, ut potuerit non repræsentare, adeoque
liberè, id referri debeat in connotatum extrin-
secum. Erit autem in hoc laus præscientiæ
divinæ: Quia nihil eam latet ab æterno; & li-
cèt illa entitativè sit idem cum intelligentia
possibilem, non tamen est idem formaliter &
quoad denominationem.

OBJECIT 3. idem. Impossibile est omnino
intelligere, quomodo actus liber possit per ex-
trinsecam creaturam compleri; nam amare est
prædicatum adæquatè intrinsecum; quod
ipsum multis urget.

RESPONDetur in hoc, quod est amare,
duo spectari possunt. 1. Tendencia vitalis in a-
mabile, & hæc est adæquatè intrinseca Deo.
2. Tendencia, quæ potuit non esse, & hæc in re-
cto importat Deum, in obliquo aliquid crea-
tum. Idem dic de scientia, quod scilicet vitalis
expressio objecti sit intrinseca Deo; sed expres-
sio quæ poterat non esse, non est adæquatè in-
trin-

R. P.
H. MŁOD
NOWSKI
bim. de. Z.
D. VI

trinfeca. Et licet Deus si consideretur secundum prædicata essentialia, non plus connectatur cum existentia lapidis, quam cum ejus non existentia extra circumstantiam suppositæ v. g. existentia lapidis, secus in dicta circumstantia; essentialiale enim est Deo, si supponatur circumstantia existentia lapidis, ut dicat illum existere, alias non esset omniscius. Unde ulterius dicitur, non minus Deo esse intrinsecum cognoscere, quam nobis; sed non æquè intrinsecum Deo liberè cognoscere; quia liberè cognoscere dicit posse non cognoscere; in Deo autem nihil est, quod in illo potuerit non esse; secus in nobis. *Ad alias objectiones solvendas*

NOTO 1. Hos actus, volo mundum, non volo mundum: Item, Cognosco existere mundum, non cognosco existere mundum, aliosque similes, posse se compati in divina voluntate, vel intellectu; quia hi actus nec re, nec ratione sunt contradictorii; quia re non sunt contradictoria, quæ re non sunt duo; contradictio enim duorum est: nec ratione, quia non erunt respectu ejusdem, & ratione ejusdem circumstantia, ordinis, &c.

NOTO 2. Actus liber est quidem causa rerum, sed non quæ liber. Ratio, quia quæ liber importat creaturam; quæ seipsam causare non potest: Proficiscitur tamen à causa libera, quia non necessitatur Deus ad agendum.

Unde ulterius non proficiscitur creatura, à causa libera antecederet, sed à causa libera concomitanter; quia in eodem instanti reali, quo liberè aut vult, aut quo præscit liberè, aut causat, respondet effectus, circumstantionando, salvandoque libertatem. Unde ulterius, quando dico; Ideò est mundus, quia Deus vult illum liberè, & ideò vult liberè, quia est, non est circulus vitiosus; quia in priori sumitur actus liber tanquam causa, creatura tanquam effectus; In posteriori autem creatura non sumitur ut causa actus Dei liberi, sed ut connotatum. Et sicut si dicam; Ideò est calefactio, quia est calefaciens, & ideò calefaciens, quia est calefactio, non est circulus vitiosus; Sic & in præsentia.

NOTO 3. Non posse dici in his principiis, quòd Deus amet peccatum. Ratio, quia ipsum objectum extrinsecum non est amabile, & si per impossibile illud Deus amaret, deberet prius in objecto, quod est peccatum malitia mutari. Deinde existentia peccati per nos salvat quidem libertatem, ut scilicet dicatur liberè permitti; sed sicut in aliis materiis, ita in præsentia, connotatum non ponet actum in Deo, sed cum circumstantionabit. Unde etiam per nos non aufertur à Deo displicentia in peccato, licet libertas displicentiæ etiam permissionem illius impediens, salvetur ratione extrinseci. Habet autem Deus necessariam displicentiam in peccato, sicut & in unione hypostatica necessariam complacentiam; carentia tamen unio-

nis potest circumstantionare nolitionem unionis, quia ipsa nolitio unionis imperfectionem non ponit in Deo: Sed Deus si haberet volitionem peccati, poneretur in illo imperfectio contraria ejus sanctitati.

Concedimus etiam carentiam peccati, & peccatum esse formas contradictorias; sed nego eosdem actus, & eodem modo circumstantionare; quia peccatum circumstantionatur v. g. actum liberum permissionis titulo causæ primæ, carentia autem peccati circumstantionatur actum efficacem displicentiæ, omnino excludentis peccatum, qui actus non sunt idem formaliter.

Quare autem cum rectum nolitionis mundi habetur in Deo, non denominet Deum nolentem, referendum est in defectum circumstantia; hoc est, non existentiam mundi. Et sicut forme absolutæ subiecto inepto non tribuunt denominationem, ita formæ connotativæ, independentes à connotatis, non denominant.

NOTO 4. Non prius re noscere aliquid Deum, faciendum à se, quam velle; prius tamen ratione; & cum prior sit formalitas modum ponendi objecti representans, posterior volitio adhibendi illius modi; ita semper prior erit scientia, posterior volitio.

NOTO 5. Cum liberè Deus produxerit totum, poterat decrevisse liberè nihil producere; illudque decretum pro connotato dixisset, negationes existentia cujuscumque rei creatæ. Ulterius potest aliquid Deus velle unum idemque, ex motivis contradictoriis in alio ordine, circumstantiā, ne contradictoria velit. Caterum ut rectè advertit Rosner, potest Deus facere decretum de nihil omnino producendo ex omnibus omnino motivis, exceptis his, quæ involvunt virtualiter productionem mundi. Unde si dicat Deus; Nolo producere ex omnibus aliis motivis mundum, ut illum producam ex hoc uno solo; tunc ex vi ita circumscripti motivi non potest progredi Deus ad decernendum, quòd nihil sit omnino producturus; hoc enim motivum est virtualiter volitio producendi mundum; volitio autem producendi mundi, non potest esse motivum nolitionis producendi mundi.

Punctum Difficultatis 3.

Continuatur solutio.

EXpendenda adhuc sunt Argumenta, quæ edesumuntur ex iis, quæ adfert Haunoldus contra sententiam Aureoli in quantum illa facere possent contra hunc secundum explicandi modum.

OBJICIT 1. num. 335. Hæc sententia non concordat cum principiis receptis Philosophicis. Cuius à natura principium insitum est, cognoscere & velle non esse extra cognoscendum, sed

adæquatè ineffe. Cognitionem & volitionem ex toto genere suo, differre adæquatè ab omnibus illis, quæ insunt substantiis non intellectivis. Item volitionem esse quo ad omnia constitutiva aliquid positivum, existens adæquatè tunc, quando tribuit effectum formalem volentis. Item, quando voluntas ex se indifferens ad volendum alterutrum ex oppositis, se ad unum præ alio determinat, illa determinatio existit tunc, quando est verum dicere, *Nunc voluntas est determinata*. Item causa existens nunc, non denominatur tunc operans, ab operatione futura, sed tantum denominatur operatur. Sicut ergo Deus non dicitur ab æterno creans à creatione futura, ita dicendum esset, Deum non velle ab æterno libere id, quod futurum est in tempore, sed dicendum esset esse voliturum, si ipsa libera determinatio & electio, formaliter quæ talis, non esset ab æterno, sed futura in tempore. Atqui omnia hæc invertuntur in præsentia.

RESPONDETUR. Cognoscere & velle secundum quod sunt Tendentia in objectum & motus ab intrinseco, non sunt extra cognoscendum. Cognoscere tamen & velle, secundum quod dicunt contingentiam terminationemque mutabilitatis, possunt esse extra cognoscendum & volentem, si cognoscens & volens, sit Ens immutabile. Unde etiam cognitio & volitio, secundum quod sunt motus ab intrinseco, differunt adæquatè ab omnibus illis, quæ insunt substantiis non intellectivis, sicque sunt quod positivum, sed quoad rationem contingentis, terminationemque mutabilitatis, possunt esse distincta, nec aliquid positivum. In æternitate recidet, si dicas; Cognoscere & velle non esse extra cognoscendum & volentem, differrent ab omnibus, quæ insunt substantiis non intellectivis, esse item aliquid positivum, secundum id, quod dicit, cognitio & volitio in Re seu pro Subiecto, non autem secundum id, quod dicunt in Obliquo & pro Connotato.

Concedo, quòd determinatio existat tunc, quando est verum dicere; nunc voluntas est determinata: Sed hæc determinatio habetur in nostris principiis, quia habetur ab æterno & ipsa Tendentia motusque ab intrinseco, habetur etiam ab æterno connotatio, licet ipsum quod connotatur, non sit ab æterno, non enim universaliter connotationes debent exigere existentiam ipsius quod connotatur; & quia ipsa operatio in operante actu, ipsa creatio Deo creante, exigit existentiam effectus, hinc sine tali existentia tantum denominatur causa operatur, non autem operans. Quia autem ab æterno habetur illa connotatio, licet connotabilia connotatione non habeatur existentia, deo habetur determinatio, quando est verum dicere; Nunc voluntas est determinata. Et

si illa connotatio æquè non haberetur, ut non haberetur existentia connotati, tunc non esset voluntas determinata, sed tantum esset se determinatura. In hoc ergo stabit disparitas, quia nisi adsit præsens actio, non habetur determinativum agentis actu; habetur autem determinatio in Deo, quando voluntas ejus est determinata, nempe motus ejus ab intrinseco & connotatio, terminatioque ad aliquid mutabile.

INSTAT 1. Non potest in hac sententia in sensu proprio verificari, quòd Deus decreverit ab æterno, ea, quæ sunt futura in tempore, quod tamen Scriptura sæpius affirmat, & explicat Augustinus de Prædestinatione & gratia cap. 5. & Gregorius lib. 12. Moralium cap. 2. Quomodo autem est perceptibile, quod eadem forma denominet Deum eligentem v. g. & producentem post mundi productionem.

RESPONDETUR. In sensu proprio elegit nos Deus ante mundi constitutionem, quia volitio illius secundum quod dicit tendentiam & motum ab intrinseco, itemque connotationem actualem alicujus temporalis, est verè ab æterno.

INSTAT 2. Hac ratione posset aliquis dicere; Petrum hodie peccare, quando incipit tentari ad peccatum, quod primum cras ponetur: Videturque hæc nostra doctrina opponi doctrinæ sancti Thomæ quæstione 6. de Veritate Articulo 3.

RESPONDETUR. Non posse dici, quòd hodie tentatus, peccet peccato cras ponendo, quia non habet hodie motum ab intrinseco & tendentiam in peccatum, cum tamen ab æterno habeat Deus motum ab intrinseco, connotationemque debitam Electi.

Auctoritati sancti Thomæ concedo, quòd prædestinatio non importet productionem alicujus effectus temporalis, ut importat v. g. creatio, adeoque quod possit esse prædestinatio ab æterno, non existente prædestinato, licet non possit esse creatio ab æterno, si non existat creatum ab æterno: Poteritque Prædestinatio æterna dicere ordinem, ut loquitur sanctus Thomas, hoc est connotationem, ad aliquid temporale.

INSTAT 3. Imperceptibile videtur, quod scientia & affirmatio in ratione affirmationis, compleatur per aliquid, quòd non solum non existit, sed nec unquam existitum est in rerum natura, ut non sunt exstitura objecta rigorosa, scientiæ conditionata.

RESPONDETUR. Affirmationem secundum quod dicit motum ab intrinseco non posse compleri per aliquid, quod non existit in affirmante, secus si sumatur affirmatio, pro terminatione mutabilitatis, ut dictum supra.

OBJICIT 2. Hæc sententia non concordat cum principiis Theologicis. Est principium
T Theo-

Theologicum certum posse Deum ea quæ facit, facere ob fines immediatos diversos, quod hic non potest explicari. Est item principium Theologicum, Deum omnes effectus quos facit, facere cum præscientia conditionata eorum, quæ ex tali effectu sunt eventura.

RESPONDETUR. Sicut fines sunt diversi, ita Deus uno indivisibili actu, connotando diversos illos fines, potest illis moveri, unoque actu scientiæ connotare diversos effectus.

OBJICIT 3. In hac sententia non magis esset vera hæc causalis, ideo mundus est futurus, quia Deus illum vult, ac ideo Deus vult mundum, quia est futurus.

RESPONDETUR. Negando in his principiis à priori esse responsionem & inferendo rationem principii, quasi ideo Deus velit mundum, quia est futurus, volitioque mundi non in ratione motus ab intrinseco & principii, quod applicet omnipotentiam ad producendum mundum, exigit futuritionem mundi, sed ad salvandam illius volitionis contingentiam terminationemque mutabilitatis.

DIFFICULTAS III.

Examinatur tertius modus, explicandi actum Dei liberum.

Antonius Perez, & eum secutus Esparza q. 20. D. 21. proponunt modum quendam explicandi actus Dei liberos veteribus non incognitum, sed novâ methodo illustratum.

SUPPONIT 1. Perez, hanc propositionem hanc n. 9. Quod formalitas actus divini liberi, ratione sui, non dicat perfectionem. Ratio, quia omnis perfectio præponderat suo contradictorio, nihilque valeret, si non præponderaret; ad eum modum, quo nihil valet medicamentum, si ejus sumptio in ordine ad sanitatem, non præponderat, ejus non sumptioni: At nulla terminatio divini actus ita præponderat suo contradictorio; æquale enim fuisset Deo nolle ac velle mundum &c.

SUPPONIT 2. Terminationem divinam liberam nullam dicere imperfectionem? Quia imperfectio entis est privatio perfectionis, quæ neque eminenter continetur; hoc autem non convenit terminationi liberæ divinæ: Est enim illa terminatio idē realiter cum essentia divina; quæ formaliter, aut eminenter, est omnis perfectio &c. unde præscindit actus liber à perfectione & imperfectione.

SUPPONIT 3. Terminationem liberam divinam, quantumvis adæquatē intrinsecam Deo, posse deficere diminutē, non verò simpliciter: Ad quod intelligendum, ponit, duplicem esse existentiam, aliam rei formaliter & virtualiter intrinsecē existentis in se, & hæc nullo modo distinguitur, ne virtualiter quidem intrinsecē à re

existente; alia existentia est, quæ res formaliter non est in se, sed in alio realiter, aut virtualiter intrinsecē distincto, & ita dicuntur res existere in causâ primâ &c. Ulterius adhuc ponit existentiam duplicem, primam existentiam diminutam, & secundum quid, & aliam existentiam simpliciter; Existentia simpliciter est illa, ratione cujus existit in se formaliter tota perfectio entitativa alicujus rei; existentia autem diminuta est, quæ existit aliquo modo, sed non ut ratione ipsius existat in se formaliter tota perfectio entitativa rei, quæ hoc modo existit; & ita cum homo existit in se, existit simpliciter; quando autem existit in suâ causâ, formâ, cognitione, existit diminutē, immo ita existens, potest nullam partem suæ perfectionis habere existentem in se. His &c. aliis præmissis

EXPLICANT actum Dei liberum, quod sit adæquatē intrinsecus Deo; ita tamen ut diminutē deficere possit, ratione diminutæ existentie; quamvis illa terminatio libera Divina, ratione Divinæ essentiae, neque possit deficere defectu opposito existentie simpliciter. Qui ulterius ipse actus liber, seu ut ipsi loquuntur, terminatio libera Divina, distinguitur virtualiter intrinsecē ab actu Dei necessario; quia quod potest esse & non esse, & illud quod non potest non esse, & quidem nemine cogitante; saltem virtualiter intrinsecē distinguuntur.

DICENDUM est. Prædicto modo non recte explicari actum Dei liberum.

PROBATUR 1. Tum, quia si terminatio Divina libera est adæquatē intrinseca Deo, vel dicit talem non nisi intrinsecitatem, qualiter dicitur relationem stare intrinsecē in fundamento, nec componi intrinsecē termino; & sic hæc sententia coincidet cum explicatione actus liberi Divini per connotata; & tamen non deberet coincidere, utpote singulare inventum: vel dicit talem intrinsecitatem, qualem dicit v. g. ratio animalis in homine, ratio boni in Ente, vel Deo &c. & sic inexplicabile erit, qui identificari possit Deo, realiter potens non existere, vel diminutē deficere. Quod sic aliter proponitur, quia & posset deficere diminutē illa terminatio Divina libera, ut supponitur; & non posset, quia ut est adhuc diminutē existens, est quid intrinsecum Deo; omne autem intrinsecum Deo, Deus est, consequenter defectibile non est. Unde valebit hic expostorius; Hæc Deitas deficere non potest ullo modo; Hæc terminatio libera secundum diminutam suam existentiam est hæc Deitas; Ergo hæc terminatio secundum diminutam existentiam, deficere non potest. Tum, quia quod diminutē deficere possit actus liber, nullibi probatur. Tum, quia non est explicabile, ratione cujus competat diminuta existentia alicui, quod est Deus; quod enim diminutē existat homo in causâ, formâ &c. capere possumus, sed unde terminationi liberæ dimi-

diminuta existentia? Tum quia si illa diminuta existentia est ab æterno, qui non durat per æternum post? Si est in tempore, cur Deus illius admodum non mutatur? Quamvis illa nullam perfectionem supponatur adferre Deo: Nam si Deus reciperet in se albedinem, non perficeretur illa albedine; & tamen illa mutaretur, cur nonadem facit diminuta illa existentia terminationis libera, in tempore adveniens Deo? Tum quia videtur lumine naturæ notum; contradictorium non posse identificari contradictorio, adeoque id quod potest non esse ei, quod non potest non esse. Tum quia à se hoc habet Deus, ut non possit abesse, sed illud virtualiter diminuit defectivum, à se hoc habet ut possit abesse. Ergo à se hoc habet, ut non sit Deus. Tum quia hæc explicatio vi suæ solius doctrinæ reddit hoc mysterium imperceptibilius mysterio Trinitatis; quis enim cogitet identificari realiter in linea existentiae duo contradictoria? Particularium autem Doctorum principia non debent esse difficiliora mysterio Trinitatis, nec via hauriri, si ad eam ineundam non cogat fides.

Neque valet, si recurras ad id, quod illud virtualiter distinctum, nullam condistinctam entitatem adferat; si enim id verum est, qui vel diminutè deficere potest, transireque in non ens, quod jam ante fuit?

RESPONDET Haunoldus, quod Essentia divina non distinguatur realiter à nolitione mundi, si Essentia divina consideretur præcisà à volitione mundi; Sic enim considerata, præcedit ab identitate nolitionis æque ac volitionis: Licet si consideretur, ut habens volitionem, distinguatur realiter, & hoc aliud non est, quam distingui realiter in tertio.

CONTRA. Quia de facto Essentia divina non est præcisà à volitione mundi; Ergo distinguitur de facto realiter, si distinguitur realiter de facto, quiaquid identificari realiter poterit cum eo, à quo distinguitur realiter. Rursus, volitio mundi distinguitur realiter à nolitione mundi, cumque illa volitio sit ipsa Essentia divina, sequitur etiam Essentiam divinam distingui realiter, sic enim formatur argumentum. Volitio mundi distinguitur realiter à nolitione mundi; Essentia divina est volitio mundi; Ergo Essentia divina distinguitur realiter à nolitione mundi; Denique hæc distinctio volitionis mundi non est distinctio realis in tertio, sed distinctio simpliciter, nam est distinctio existentis à non existente, nec nolitio est identificata realiter ipsi naturæ divinæ, ut v.g. identificatur paternitas.

PROBATUR 2. Tum quia diversitas hæc predicatorum, quæ est inter actum necessarium & liberum bene salvari potest sine distinctione reali, per sola, ut dicebatur, connotata extrinseca; dicendo Terminationem divinam li-

beram ratione connotatorum extrinsecorum deficere posse. Tum quia si accipiamus explicationem distinctionis virtualis, vel secundum principia nostra, vel secundum illius, in nulla explicatione ostendi potest, qui virtualiter actus liber distinguatur ab essentia? Non in nostris, quia nullum fundamentum est volitionis creandi mundi ne in sensu quidem reali, & materialiter esse volitionem, quæ Deus amat, ut suppono, necessario omnia possibilia: Non in principiis eorundem salvari potest hæc distinctio; quia non potest ostendi, in quo tertio distinguatur realiter terminatio libera? Quod enim Perez n. 96. adfert, ostendit distinctionem in tertio, sed extrinseco connotato; Id non satisfacit, idque ex duplici capite: Inprimis, quia jam fieret recursus ad aliquid extrinsecum, ac eum facit sententia connotatarum. Deinde si ad virtutalem intrinsecam distinctionem, sufficit distinctio realis in connotato extrinseco, tunc inter risibilitatem & rationalitatem erit distinctio virtualis intrinseca, ratione actuum distinctorum realiter ridendi; & ratiocinandi; & in omni causa producente effectus distinctos re & specie, erit distinctio virtualis in illamet ipsa, ratione effectuum distinctorum realiter. Tum quia quod dicit Esparza. q. 22. Terminationes liberas impossibiles, qualis est volitio, & nolitio mundi, esse distinctas realiter; sicut paternitatem & filiationem: Contra erit, quia possibilibus est nolitio mundi, ergo & identificatio cum Deo, ergo possibilis est identificatio cum Deo, ejus, quod non est idem realiter cum Deo. Et certe distinguitur realiter illa nolitio à volitione; volitio autem est idem realiter cum eo, ergo distinguitur realiter à Deo, quomodo ergo potuisset Deo identificari? Illæ autem volitiones per nos quoad connotata sunt impossibiles, non quoad entitatem.

RESPONDET Haunoldus num. 361. Ostendi posse, in quo tertio Essentia divina & volitio ejus libera realiter distinguantur, nempe quia volitio mundi realiter distinguitur à nolitione mundi, tanquam conceptus objectivus existens, à non existente, sibi opposito & secum impossibile, quæ est major oppositio, quam oppositio relativa.

CONTRA. Tum quia ea quæ distinguuntur realiter in tertio in divinis, debent nihilominus supponere illud tertium esse identificatum realiter naturæ & tamen nolitio mundi, non est de facto identificata realiter Deo, non enim existit sed potuisset existere, ut dicit Respondens. Tum quasi volitio mundi realiter distinguitur à nolitione mundi; Ergo realiter distinguitur Deus à se ipso, existente. Existentia volitionis mundi, à se ipso non existente, eo quod non existat nolitio divina mundi, sequeturque Deum posse esse & non esse, sicut potest esse volitio mundi & ejus nolitio redibitque argumentum,

R. P.
H. MŁOD
NOWSKI
b. m. d. e. z.
D. V. T.

quomodo possit identificari Deo, id quod de facto non identificatur. Tum quia querere restat, si volitio mundi realiter distinguitur a nolitione mundi, quomodo plusquam realiter in tertio non distinguantur, cum existens a non existente simpliciter distinguantur realiter. Querere restat, cur discurrendo de virtuali distinctione in divinis, signum illius ponatur distinctio realis in tertio, nunc autem ponitur signum comparans existens ad non existens. Querere item restat cum nemine cogitante sit volitio mundi, & nemine cogitante non sit nolitio mundi, ut quid recurritur ad aliquid intentionale, qualis videtur esse conceptus ille obiectivus.

PROBATUR 3. Restaurando duas rationes, quas sibi opposuit Perez, ex quarum responsionibus impugnatis etiam alia restaurari poterunt. Nihil quod est Deus potest deficere, omnis actus liber potest deficere; Ergo nullus actus Dei liber, est Deus.

RESPONDETUR. Nihil quod est Deus potest deficere, secundum perfectionem ipsius, sed potest deficere secundum terminationem, quae non dicit perfectionem.

CONTRA EST. Tum quia non plus videtur dicere haec responsio, quam quod secundum connotatum desinat. Tum quia illa terminatio, quam tamen dicis perire, vel identificatur Deo, vel non? Si non identificatur, quomodo terminationes liberae divinae sunt adaequate intrinsecae Deo? Si identificatur, ergo Deus perit. Ad quod frequenter recurrendum est: An illud secundum quid deficiens, non deficiens autem simpliciter secundum id quod deficiens est, sit Deus? Restaurandoque argumentum

RESPONDET 2. Haunoldus num. 358. quod posse non esse Deum sit defectus, si possit esse & non esse Deus, non vero si secus.

CONTRA est. Nolitio mundi, est per te talis, ut possit esse & non esse Deus, potest esse Deus, quia potuit Deus nolitione, quae est ille ipse nolle mundum, potest etiam non esse Deus illa nolitio, quia de facto non est.

RESPONDET 3. idem. Quando dicitur, quod volitio mundi v.g. potuerit esse nihil aliud non significatur, quam quod potuerit existere negatio volitionis, quae esset formalissime ipsa nolitio mundi, existens & identificata cum Deo.

CONTRA. In istis principiis de facto non existit nolitio mundi, ut non existit in Deo scientia de negatione mundi, quamvis potuisset existere, ut loquitur n. 350. De hac non existente nolitione mundi reddit argumentum, quod illa potuerit esse Deus si existeret, potuerit non esse Deus, cum de facto non existat.

2. RATIO EST. Omnia inter quae intercedit separabilitas, sunt distincta ex natura rei; inter actum Dei liberum, & Deitatem intercedit

separabilitas; Ergo &c. quae distinctio apud illum idem significat, atque realiter.

RESPONDET. Omnia inter quae intercedit separabilitas secundum entitates & perfectiones suas, aut sine infinita communicatione, esse distincta ex natura rei; Secus ea inter quae est infinita communicatio.

CONTRA. Tum quia etiam inter ea, quae assumit responsio, non potest dari communicatio, vel identificatio infinita, quia contradictoria non possunt inter se communicare infinite. Tum quia quamvis contradictoria salvari possint in divinis, non tamen omnia, & praecipue quae involvunt propositiones secundi adjacentis, seu de existentia. Tum quia accipio has contradictorias; Est ens, non est ens, quaro cum de facto exercetur libera terminatio, an possit de illa dici, quod sit ens? Si est ens, & potest perire, ergo distinguitur realiter ab ente, quod non potest perire? Si autem non est ens, ergo ut supra urgebatur, dum perit non perit, quia nihil perit &c.

Ea quae adfert Esparza q. 21. ut quod aliquid aeternum non possit etiam particulariter constitui per aliquid temporale; Item, ideo creaturae existunt, quia Deus vult; Item, velle est quid intrinsecum; haec jam supra soluta sunt, ubi etiam dictum, Nolitionem mundi constitui negatione existentiae mundi, adeoque alio, quam constituatur, vel potius circumstantionetur volitio mundi, quam circumstantionetur existentia mundi.

Quod autem infert, per nos Deum non posse se solo esse Deum, eo, quod ut sit Deus, debet esse sciens & volens liberè; non potest autem esse sciens & volens liberè sine creatura; id etiam non convincit, quia quoad elicere potest esse volens & sciens sine creatura, licet pro termino illam requirat, sicut in principiis Perez non potest esse omnipotens, sine creaturis, tanquam termino. Quod autem objicit Perez, omnes PP. dicere Deum consilio suae voluntatis fecisse omnia, sicut omnia fecit per verbum; ex quo infert, sicut verbum non est aliquid creatum, nec aliquid involvit creatum, sic nec involvet voluntas per quam fecit omnia; id etiam non convincit: Quia hoc totum, quod spectat ad rationem verbi est necessarium, adeoque reperiibile adaequate in Deo; jam autem actus liber dicit aliquid, quod poterat non esse; hoc autem in ente necessario Deo, qui reperietur? Immo in sententia asserente, quod verbum procedat etiam ex cognitione libera, ipsa productio verbi involvet tanquam terminum aliquid creatum.

Argumenta quae format Haunoldus praecipue ab auctoritate sancti Thomae potius ostendunt aut per aequivalentiam, aut per connotata explicari debere actum Dei liberum.

QVÆ.

QUÆSTIO II.

De Prædestinatione.

PRÆMITTO 1. *Explicationem terminorum huius materie, & quidem*

Explicatur in primis; Quid sit Prædestinatio? Si vis vocis spectetur, Prædestinatio dicit antecedentem destinationem ad eum modum, quo præire significat antecedenter præire; sed Theologicè variè accipitur.

1. Pro Præscientiâ, & ita Aug. l. 2. de Persever. c. 15. *Prædestinatio est eorum præscientia, quæ Deum ipse fecere disposuit.*

2. Pro divinæ voluntatis actu, in quantum communis est ad prædestinationem Electorum, & reprobationem præscitorum, & ita Aug. loquitur in Plal. 14. *Non est qui faciat bonum. Hoc ergo bonum, inquit, quod est requirere Deum, non est qui faceret, non erat usque ad unum, sed in eo generatum, quod prædestinatum est ad interitum.*

3. Accipitur restringendo vocem non nisi ad bonâ; & eo sensu reprobi dicuntur præsciti, boni prædestinati. Habetur fundamentum in Aug. de Præd. SS. c. 10. *Prædestinatio est, quæ sine præscientia non potest esse, potest autem esse, sine præscientia præscientia, prædestinatione quippe præscitavit, quæ fuerat ipse facturus &c. præscire autem potens est, etiam, quæ ipse non facit, sicut quæcumque peccata.*

4. Accipitur restrictiùs, hoc est ad bona non nisi supernaturalia. Ita loquitur Aug. de bono persever. c. 14. *Prædestinato SS. nihil est aliud, quàm præscientia, scilicet & preparatio beneficiorum Dei, utrum certissimè liberantur, quisque liberantur. Ad quod respexit Fulgentius l. 3. de veritate prædestinationis; Prædestinavit ergo Deus Sanctos suos, & ad gratiam vitæ bonæ, & ad gratiam vitæ æternæ.*

5. Accipitur pro destinatione gratiæ, & meritorum; Nomine autem electionis destinatio ad gloriam, hanc acceptionem tuetur Vasquez; sed est contra cit. Fulgentium, & contra Aug. l. 2. de bono perseverantia c. 21. ubi ait: *Perseverantiam non nisi ab eo donari, qui nos prædestinavit in suum regnum & gloriam.*

6. Accipitur restrictissimè pro gratuita electione, non nisi excellentissimorum SS. in qua acceptione multi etiam non prædestinati salvantur, hæc restrictio est Catharini l. de prædest. c. ultimo, de quibus & aliis vide Petavium. Sed cum dixerit Aug. Prædestinationem extendi ad omnes quicunque liberantur, ejus mentum est.

7. Accipitur nec laxè, nec strictè, estque destinatio creaturæ rationalis ad gloriam efficacius auxilii infallibiliter obtinendam: Et in hac acceptione hic de illa discurremus.

EXPLICATUR 2. Quid sit dilectio? Quid electio? Quod attinet ad phrasin Script. illa non debet distinguere inter electionem & dile-

ctionem: Nam indifferenter prædestinatos appellat electos, & dilectos: *Iam non dicam vos, inquit, servos sed amicos; & Ego vos elegi.* S. Thom. tamen hic q. 23. a. 4. condistinguit inter electionem, & dilectionem in corpore. Ad mentem S. Thom. dici posset, quòd electio, & dilectio distinguantur penes connotata; ut illa eadem volitio, in quantum amat nobis bonum sit dilectio; in quantum autem non amat aliis, sit electio; tamen dilectio prior est electione; quia prior est amor alicujus in se, quàm amor per ordinem ad alios; qualis est electio non eligens alios.

EXPLICATUR 3. Quid sit electio? Quid prædestinatio? Nomine prædestinationis, venit ipsa voluntas salvandi, vel destinatio ad gloriam. Dixi destinatio ad gloriam, non verò gloriæ alicui; quia non tam gloria dicitur prædestinari homini, quàm homo ad gloriam. Nomine autem electionis, quæ est inter plura, venit secretio à reprobis.

PRÆMITTO 2. *Prædestinatio an sit actus intellectus? An voluntatis?* Divisi sunt Auctores: Aliqui enim dicunt esse illam actum intellectus, ut post alias docet Antonius Perez d. 1. de prædestinatione cap. 1. & 2. Alii actum voluntatis. Alii conflatum ex utroque. Circa quod

ASSERO 1. *A prædestinatione importari actum intellectus.* Ratio, tum quia ita Aug. l. de bono persever. c. 18. ubi prædestinare accipit pro præscire, quod fuerat ipse Deus facturus. Tum quia ita S. Thom. q. 23. a. 2. in corpore. Tum quia prædestinatio est species providentiæ; Providentiæ, species prudentiæ; prudentiæ autem ex l. 6. Eth. est virtus intellectualis.

ASSERO 2. *A prædestinatione importari etiam actum voluntatis.* Ratio, tum quia PP. revocant prædestinationem etiam ad voluntatem. Ita Damascenus l. 2. de fide c. 29. dicit; quòd *Providentiæ sit, voluntas Dei per quam res apte congruenterque gubernantur.* Tum quia id etiam docuit S. Thom. in 1. d. 41. q. 1. a. 2. ad 1. *Electio non est actus voluntatis absolute, sed in ordine ad intellectum ordinantem, prædestinatio autem dicit actum voluntatis absolute, qui consequitur ordinem istum.* Et ibidem dist. 40. q. 1. a. 2. *Providentiæ quæ est ars gubernationis rerum potest salvari in speculatione tantum, sed prædestinatio importat providentiæ, secundum quod est ordinata, ad executionem operis per voluntatem.* Similia habet q. 5. de ver. a. 1. Tum quia nomine prædestinationis venit maximum Dei beneficium; ratio autem beneficii, penes voluntatem est, non penes intellectum.

Quod autem dicit Perez sufficere, ut intellectus ille sit practicus: Non sufficit; nam subtrahe illi dictamini practico voluntatem exequendi & appetitum implendi, quæ iudicium illud practicum habebit formalitatem beneficii?

Restat hic quærendum: An voluntatis actus spectans ad prædestinationem, sit antecedens

notitiam divinam? An consequens? Joan. à S. Thom. ponit antecedentem, sed immerito. Tum quia in oppositum est Auctor. S. Thom. citat in 1. dist. 41. &c. Tum quia quamvis præcedat voluntas inefficax actum illum intellectus; non tamen præcedit efficax. Ratio, quia esset suppositio tollens nostram libertatem. Ea quæ adducit ex S. Thom. hic q. 22. a. 1. ad 3. non convincunt: Quia intelligi possunt de voluntate inefficaci, præcedente notitiam. Quæ autem adfert, quod videri debeat & colligi, ad quamnam potentiam pertineat aliquis actus, si attendatur, ubi consummetur talis actus intra lineam sui objecti; non autem ubi consummetur quantum ad alios effectus; jam autem consummatio providentiæ stat in attingentia objecti; objectum autem providentiæ & prudentiæ, est aliquid ut ordinabile, & cognoscibile in quantum agendum. Ea etiam non convincunt: quia S. Thom. q. c. de verit. & scientiam & voluntatem requirit ad prædestinationem. Sed concedendo etiam principium, quod assumit, pro nobis est; quia prædestinatio ultimò consummatur in bono; quia consummatur in voluntate boni, nimirum salutis; objectum autem providentiæ, est aliquid ordinabile ad agendum, non tamen hoc solum, sed cum ratione & formalitate beneficii, quæ formalitas spectat ad voluntatem. Est quidem verum artem & prudentiam stare in intellectu; quia hæc quæ talia, non habent rationem beneficii, secus prædestinatio.

ASSERO 3. *In recto à prædestinatione importari actum intellectus.* Ratio, quia pro genere in illius definitione ponitur providentia, ratio, præparatio: Quæ omnia important actum intellectus & ponuntur in recto: Actus autem intellectus requisiti ad prædestinationem sunt actus scientiæ simplicis Intelligentiæ noscentis possibilitatem finis, vim & naturam mediorum: Item ex sententia societatis scientia conditionata saltem ut Deus præviat, certò, & infallibiliter informetur, de securitione libera effectus.

PRÆMITTO 3. *Quid definitivè Prædestinatio?* Colligitur definitio ex S. Thom. hic q. 23. in corpore. *Prædestinatio est ratio transmissionis rationalis creaturæ in ultimum finem in Deo præexistens.* Ly *transmissio*, est genus: Accipitur activè non passivè, quod indicant illa verba in Deo præexistens; passiva enim transmissio est in creatura, & sic sumpta non est prædestinatio, sed effectus prædestinationis. Rursus nomine transmissionis non debet intelligi transmissibilitas, quia etiam de reprobis habet Deus rationem in mente existentem, quomodo essent transmissibiles? Sed debet accipi pro transmissione efficaci.

PRÆMITTO 4. *In quo sit difficultas cum aliis scholis Catholicis in materia de Prædestinatione?* Contra Thomistas in hoc difficultas. Quia illi sicut admittunt prædeterminationem; ita

etiam admittunt prædestinationem, quæ sit destinatio Dei efficax, independentè à præcon-sulta nostra libertate, quæ tamen positâ, non possit non salvari homo. Talem prædestinationem non dari, aliàs repetitum convincit argumentum. Quia talis prædestinatio tolleret libertatem; Quod ipsum prob. suppositio antecedens, quæ non est in nostra potestate, & quæ positâ non potest non operari voluntas, est suppositio destruens libertatem, ut scitur ex alibi dictis. Talis prædestinatio, est suppositio antecedens; est enim principium perseverandi, & est voluntas Dei, sine quâ nihil sit in mundo, & non est in nostra potestate; nullus enim se prædestinat, sed prædestinatur à Deo, & illâ positâ prædestinatione non potest non salvari homo, quia illud decretum est efficax: Quod autem est efficax non potest non impleri. Ergo.

DICES 1. ex Joan. à S. Thom. in oppositum esse Auctoritates S. Thom. quibus vult ante omnem prævisionem conditionatam, absolute Deum velle nostram salutem. 1. Auct. est ex q. 3. de verit. a. 7. ubi ait: Omnes effectus secundæ ejus definitione proveniunt: Ergo & consensus conditionatus.

RESPONDETUR. Id intelligendum esse de effectibus secundis talibus sine addito, hoc est, absolutis; nam illorum si sunt boni, prædefinitiones admisimus. Vel potius proveniunt ex prædefinitione sed proportionatâ rebus, qualis est prædefinitio salvandæ libertatis creatæ. 2. Auct. est ex 3. contra gentes. c. 94. Sed illo loco non plus vult, quam non impediri Deum per defectum alicujus agentis, seligente Deo auxilia, quæ prævidet effectum habitura. Quando autem ibid. c. 76. dicit: *Omnia operari virtute divina*, id verum per nos est ratione virium à Deo acceptarum, sed non ratione prædeterminationis. 3. Auct. est hic q. 19. a. 8. Sed illo loco dicit S. Thom. quod aliquid contingenter fiat, referri in voluntatem Dei, non prædeterminantem, ut volunt Thomistæ, sed decernentem salvare nostram libertatem seligentem auxilia &c. Ea quæ adfert ex q. 6. de verit. a. 1. non plus volunt, nisi quod prædeterminationem antecedar volitio inefficax finis, quam sequitur intellectus directio, hanc nos admittimus, cui subnectitur dilectio, & electio.

DICES 2. cum eodem. In oppositum esse Auctoritates S. Aug. ex lib. de Prædestinatione SS. c. 10. Sed illo loco, non plus vult Aug. nisi Deum præscire, quæ fuerat ipse facturus, qui & absolutum & conditionatum consensum in nobis causat. Locus ex l. de Corr. & gratia c. 8. hoc tantum intendit, quod permanentia in fide tribuatur præparationi voluntatis, idque ex collatione auxilii selecti, licet non prædeterminantis.

PRÆMITTO 5. *In quo sit difficultas inter nostros DD.* Non est de hoc, quod potuerit ante præ-

ante prævisa merita absoluta, post directionem tamen scientiæ conditionata velle Deus efficere salutem æternam, de absolutâ potentiâ: quia si potuit dare salutem sine ullis meritis, cur non posset velle eandem ante merita? & si non posset velle eandem ante merita, dare illam sine meritis, cur idem non poterit ante illa? non etiam est de hoc difficultas, quod potuerit Deus non nisi post prævisa absolute merita velle dare gloriam: quæ enim in hoc implicantia? Tota ergo difficultas est, aut saltem maxima, quomodo de facto sit à Deo volita?

DIFFICULTAS I.

Ex quonam motivo de facto formata sit Prædestinatio?

Divisi sunt Auctores: quod ante prævisa absolute merita sit facta prædestinatio, docet Suarez, hic l. i. de Præd. c. 8. Ruiz to. de prædest. d. 8. usque ad 12. Arriaga d. 35. & 36. Fasellus q. 23. an. 26. Petavius to. i. l. 9. c. 6. quamvis lib. 10. etiam oppositam probabilem dicat. Gratianus hic d. 3. quibus addit Tol. Bell. Arrub. Thomistas, Scotistas, licet ex diversis principiis. Oppositum sentit Vasq. d. 89. Lessi. de prædest. S. Hæze, Amicus hic d. 15. n. 60. & Martinon d. 19. S. 3. Fortè media via tentari posset. *Hinc* DICENDUM est. *Ex duplici motivo totali, nempe Divina bonitatis, & simul etiam meritorum absolute prævisorum, decrevisse Deum gloriam.*

PROBATUR I. Quia pro utroque hoc motivo sunt & Auctoritates sacræ Scripturæ; & Auctoritates Augustini. Quod ante prævisa merita facta sit prædestinatio; Colligitur ex Script. i. ad Eph. 4. *Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti & immaculati in conspectu eius in charitate*, ubi in primis *ly ante mundi constitutionem*, ostendit prædestinationem ante absolute prævisa merita; hæc enim absolute prævisa sunt, in mundo constituto. Favet & illud *ut essemus sancti*, non dicit enim nos electos, quia fuimus sancti, quo etiam sensu S. Thom. lect. 1. in c. 1. ad Eph. accipit dicta verba. In oppositum autem, quod scilicet non nisi post prævisa merita formatum sit decretum de prædestinatione colligitur ex illo Matth. 25. *Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi*. Sed cur? *Esurivi enim &c.*

RESPONDET quidem Ruiz, quod dicta causalis, enim, non sit copulanda, cum parato regno, sed cum præcedentibus verbis, ut sensus sit *venite possidete, quoniam esurivi & dedistis mihi manducare*; ubi iudex reddit rationem tradende possessionis regni, non verò rationem, quæ impulsit Patrem, ut his potius, quam aliis pararet regnum: ad eum modum, quo non ideo dicitur Diabolo & Angelis ejus paratus ignis, quia sciebantur homines reprobi omitturi opera

misericiordiæ, sed illa causalis propositio reddit rationem infligendæ pænæ.

CONTRA cur illud, *Enim, referri non poterit ad paratum regnum, cum nullum in hoc sit absurdum, quod reperitur, si fieret reprobatio, ante absolute prævisa merita.*

Numerantur & multæ aliæ pro utraque parte Auct. Script. & singulæ habent pro se etiam explicationes SS. PP. cur ergo cum utrisque sentire, & loqui non poterimus? concordando sententias pro hoc, quod ex duplici dicto motivo formatum sit illud decretum; præcipuè cum ita docendo pro utraque parte simplicius sint accipienda Script. & PP. verba, quod semper præ oculis in similibus habendum erit.

QUOD POST PRÆVISA ABSOLUTE MERITA FORMATA SIT PRÆDESTINATIO, pluribus locis docuit Aug. qualis est locus ex l. 1. ad Simpl. q. 12. ubi docet dependenter à nostris operibus factam electionem ad gloriam; *Non ergo (inquit) secundum electionem propositum Dei manet, sed ex proposito electio*, id est, non quia invenit Deus opera bona in hominibus quæ eligat, ideo manet propositum justificationis ipsius, sed quia illud manet, ut justificet credentes, ideo invenit opera, quæ jam eligat ad regna Cælorum, & inferius. *Non tamen electio præcedit justificationem, sed electionem justificationis.* Huic loco non habent ordinariè quod opponant Auctores, nisi quia hoc scripsit, cum esset juvenis Episcopus.

Alius, etiam locus est commodus ex Serm. 233. de Tempore, ubi rationem reddens, cur hic eligatur, ille non, dicit, *hunc dignum habet, pro bonis operibus suis, illum habet indignum, pro suis operibus malis, &c.* quæ omnia cur simpliciter accipi non poterunt?

Lib. 1. ad Simpl. q. 2. *Non electi quia non secuti.*

QUOD AUTEM SIMUS ELECTI ANTE ABSOLUTE PRÆVISA MERITA, significat clare L. de Prædest. SS. c. 18. & 19. ubi explicans illa verba; *Elegit nos ante mundi constitutionem*, subdit, *non ergo, quia futuri eramus, sed ut essemus; nempe certum est, nempe manifestum est, ideo quippe tales eramus futuri, quia elegit ipse, prædestinans, ut tales per gratiam ejus essemus.* In Ench. etiam ad Laur. c. 98. explicans electionem Jacobi non ex operibus; *Quia in re, inquit, si futura opera vel bona hujus, vel mala illius, quæ Deus utique prævidebat, vellet intelligi, nequaquam diceret, non ex operibus; sed diceret: Ex futuris operibus, eo quod solveret istam questionem: Sed qui dixit, Miserebor cui misertus fuero, & misericordiam præstabo cui misertus fuero, Iacob dilexit per misericordiam gratuitam, Esau autem odio habuit per judicium debitum.* Similia habet Ep. 105. 106. lib. de Corrept. & gratia c. 1. l. 2. contra duas Epist. Pel. c. 7. In Psal. 30. ad illa verba; *In manibus tuis sortes meæ.* Tract. 86. in Joan. l. 5. contra Jul. c. 3. &c. quæ omnia quomodo defendenda, immediate dictum.

PROBATUR 2. Quia dantur Auctoritates quæ utrumque hoc motivum simul exprimunt. Ita innuit Aug. c. 7. de verbis Domini. *In hoc, inquit, capitulo discimus, quod jam quos voluit Dominus, hos elegit; elegit autem sicut dicit Apostolus, & secundum suam gratiam, & secundum illorum justitiam; en electio & gratia & justitia tribuitur.*

Favet huic Conclusioni Auctoritas Tridentini Sess. 6. de Just. c. 16. ubi ait; *Bene operantibus usque in finem, & in Deo sperantibus, proponenda est vita æterna, & tanquam gratia filii Dei per Christum Iesum misericorditer promissa, & tanquam merces, ex ipsius Dei promissione, bonis ipsorum operibus & meritis infallibiliter reddenda.* Ex quo loco sic possit argui; Duplicem formalitatem habet beatitudo & gratia, & mercedis; Ergo & duplex motivum; sed hoc non est aliud nisi misericordia, & merita absoluta; Ergo.

PROBATUR 3. Nec ex ratione voluntatis, nec ex ratione increata, repugnat Deum pluribus motivis moveri etiam totalibus: non ex ratione voluntatis, quia voluntas creata pluribus motivis movetur: & si intellectus qui est magis necessarius & determinatus ad objectum, potest moveri tali pluralitate, cur non & voluntas? quæ utpote libera, pluribus adstringi nata est: non etiam ex ratione voluntatis increata, quia hæc repugnantia ostendi non potest: de facto Incarnatio secundum dicta de hac materia, est decreta ex triplici motivo, immo hoc videtur decere excellentiam Divinam, ut sicut intellectus illius ex omni scibilibus compatibili, assentitur: ita & voluntas, si nihil obstat. Quod autem hæc motiva compatiuntur sese, duplici viâ declarari potest.

1. Via est. Non repugnat talis ordo signorum rationis, ut in primo signo proponatur Deo possibilitas volendæ gloriæ creaturæ rationali, & ex motivo misericordiæ, & ex motivo justitiæ, & ex motivo impetrationis, &c. &c. quod signum subsequitur complacentia inefficax in Deo, & in hoc objecto, & in talibus motivis. In secundo signo rationis præinformetur Deus scientiâ conditionalium: in tertio de dandis mediis, quorum prævidit efficaciam, faciat decretum; & in subsequenti videat absolutam cooperationem, quam pro motivo assumere possit. Denique cur in ultimo signo ex utroque hoc motivo non decernat gloriam?

2. Via est; Cum beatitudo possit habere & formalitatem gratiæ, & formalitatem mercedis, cur utramque hanc formalitatem secundum diversa motiva non poterit decernere Deus?

Ut autem hoc, quod est eligere propter merita, & non eligere propter merita concordari possit; dici potest in primis, quod sicut duplex est motivum, ita & duplex sit ratio nostra volitio; quædam secundum misericordiam, quædam secundum retributionem, utraque adæ-

quans totum prædestinationis decretum. Sed non recurrendo etiam ad illam duplicem formalitatem gratiæ, & mercedis ostendi potest, quomodo concordent inter se hæc volitiones; eligere propter merita, & non eligere propter merita, scilicet quod velle non propter merita, non excludat merita in aliâ ratione motivâ, sed tantum ostendat totalitatem motivi in suo genere: quod contingit in omnibus aliis, quando ex duplici totali motivo idem pendet effectus. Verum quidem est, quod in contractu oneroso, quem refugit, & quo minoratur contrahens, non possit idem conferri & titulo liberalitatis, & titulo solutionis; quia tamen illis meritis in ordine supernaturali non gravatur, nec minoratur Deus, bene potest ex utroque hoc motivo decernere salutem: ita Rex potest velle gratiosè & efficaciter dare aliquam dignitatem; licet ad effugiendas invidias nolit illam dare, nisi dependenter à meritis aliquibus; sic facit & Deus, sed id infra etiam illustrabitur. *Ad solvendas objectiones*

NOTO 1. Cum nos dicamus formari prædestinationem, & ex titulo adæquato bonitatis, & ex titulo adæquato meritum absolute prævisorum; sententia, quæ dicit solum ex meritis factam esse prædestinationem non est suavior præ nostra; sed independentem etiam ab hoc principio, non convincit, quia in primis, quantum ad bonos, certum est, nullum ex illis reprobandum; quantum autem ad malos, nulla illis spes salutis reposta, quam consequi possent intuitu misericordiæ Dei.

Deinde quidquid ponitur in sinu misericordiæ suavius est, quam quod ponitur in tribunali justitiæ Divinæ: nam misericordia superexaltat iudicium, hoc expressit Aug. de prædest. SS. *Miror, inquit, homines infirmitati suæ male se committere, quam firmitati promissionis Dei; sed incerta est, inquis, de me ipso voluntas Dei? quid ergo tuanè de te ipso voluntas certa est: neque times? Cum igitur, utraque sit voluntas, cur non homo firmitati, quam infirmitati fidem suam, spem, charitatemque committit? Quia verò admittimus pro motivo adæquato totali in suo genere etiam merita absoluta, bene ostenditur, quomodo non immerito Deus adjungat suis promissis comminationes.*

Sed independentem ab hac sententia idem aliter solvitur, quod quamvis ipsa voluntas dandi, sit gratiosa; collatio tamen, seu ipsum voluntatis objectum potest esse onerosum, & requirere merita; ad eum modum, quo Cajus selectum equum gratiosè, & favendo, vult huic potius, quam illi vendere, licet traditio ipsa equi sit onerosa, & secundum quotam pecuniæ.

Aliter alii eidem difficultati satisfaciunt, quod scilicet Deus ordine intentionis independentem à meritis velit gloriam, secus ordine executionis. Quod autem dicitur in humanis, quando

quando sit promissio tantum conditionata; Da-
bo si feceris, & quod ante opus exhibitum non
habeatur, nisi voluntas conditionata, ad præ-
dictam applicari non potest; non concedetur enim
decretum prædestinationis, esse conditiona-
tum, nec concedetur præcedere hunc actum:
si hoc fecerit, prædestinabo illum; sed condi-
tionata illa notitia tantum ostendit, quid esset
facturus, ut Deus ex sua libertate decerneret illi
salutem, non violando simul ejusdem liberta-
tem, ad quam non violandam servit illa præ-
sentia.

Unde ulterius hujus propositionis, si perse-
veraveris, salvaberis, non est iste sensus, si ego
prædestinero, salvaberis: sed attenditur ad me-
rita, sine quibus salus non est conferenda: nam
ad id est, obiectum illius voluntatis, seu sa-
lus, non est conferenda gratiosè.

Ad comminationes etiam Dei salvandas ne-
cessè sunt, non est necesse ponere, quod actu
contingenda aliquando sit à prædestinato salus;
sed tantum quod posset amitti, si non interve-
niet suppositio consequens; sicut etiam efficax
gratia posset non habere effectum, nisi interve-
niet suppositio consequens.

Noto 2. Cum per nos Deus ex duplici illo
motivo prædestinationem formet, non potest
illi, quod pro illo signo formata prædestina-
tionis reprobat positivè reprobos ante prævisâ
absolutè demerita; cum ipsos etiam probos præ-
destinet ex alio motivo post absolutè prævisâ
merita.

Sed independentè à nostra sententia solvi-
stem commodè potest, quia potest aliquis velle
aliquid totum, quoad aliquas partes in indivi-
duo; nec tamen per hoc alias rejicere positivè,
sed solum se habere negativè; præcipue quia
voluntatem habere se negativè, nihil aliud est,
quam hoc vel illud positivè appetere, positivè
non excludendo hoc, quod non appetitur. Sic
p. g. Paterfamilias dupliciter se habere potest
invitando ad convivium. 1. Ita ut simul positi-
ve dicat, non alios velle se habere; vel tantum
dicat, volo hos habere: Si primo modo se ha-
beat, non habet se sicut Deus in prædestinando,
ubi cogitans de prædestinatis, nihil positivè de-
terminat de reprobis pro illo signo: Si habeat se
secundo modo, habebit se sicut Deus in præde-
stinando; immo si haberet voluntatem antece-
denter ad illam destinationem, omnes quan-
tum est ex illo invitandi, & si quantum est ex
illo, præpararet omnibus prandium sufficiens,
quantumvis cum selecto favore non omnes in-
vitaret, dicendus esset omnes velle tractare; sic
facit & Deus.

Unde ulterius dicitur, quod ex vi illius præ-
destinativi decreti, & pro illo signo rationis, ha-
beat quidem Deus certitudinem infallibilem,
quod illi quos prædestinat sint salvandi; sed non
habet, quod alii non sint salvandi; quia pro alio

signo rationis ex alio motivo, posset adhuc illos
velle salvare; & quia infallibilitas non salvandi
penderet à decreto, quod pro illo signo rationis
non formavit Deus.

Uterius negatur esse absurdum, quod Deus
independentè à demeritis absolutis, negativè
se habeat circa reprobos; quamvis enim S. Pau-
lus dicit, Deum ex se habere positivam volunta-
tem salvandi omnes, ea tamen voluntas habetur
pro signo antecedenti, etiam prædestinatio-
nem: Unde has duas voluntates non est necesse
confundere.

Cæterum, in quo signo Deus negativè exclu-
dit reprobos; vult hoc ipsum, quod est negativè
se habere actu positivo; sed non vult positivè.
Unde non dicit, volo ut non salventur, quod est
positivè illos excludere; sed dicit, nec volo ut
salventur pro hoc signo, nec nolo; sed decernam
in alio signo, quod est negativè se habere,
per actum nihilominus positivum. Connota-
tum autem illud, quod respondet illi actui, est
aliud à connotato quod respondet complacen-
tiæ inefficaci, quia huic complacentiæ respon-
det non nisi salus, sed inefficaciter appetita; illi
autem negativo, responderet non determinata
salus, non determinata damnatio. Quan-
quam quantumvis nullum novum connotatum
responderet, salvari posset diversitas horum ac-
tuum, ex dictis supra.

Ne autem dicatur, Deus simulatè curare sa-
lutem reprobos, communis est cum opposi-
tis difficultas; Nam etiam nos dicimus: Ante
absolutè prævisâ demerita eosdem positivè non
reprobari; ne autem dicatur aliquis simulatè a-
gere, cum curat ne aliquid fiat, cum tamen id
futurum prænoverit, est necesse, ut quantum
est ex illo velit oppositum: deinde ut supposito
quod etiam prænoverit futurum, tribuat modos
cum quibus posset non fieri. Utrumque hoc
præstat Deus.

Ut autem respondeatur illi quæsitio, quod
Deus consultò seligat pro reprobis gratias inef-
ficaces; attendendum ad hoc erit, si ly seligit
non plus importat, nisi quod Deus auxilia con-
ferat cum scientia non securitatis effectus,
id verum; sed nullam in Deum invehit imper-
fectionem: sed si ly seligit significet, quod fa-
ciat ipse incongrua, quod prævidendo incon-
grua offerat illa, ex hoc appetitu ne fiat consen-
sus, hoc sensu, Deus non seligit consultò auxilia
de efficacia pro reprobis. Exemplo res illu-
strari potest, sicut parti B. egenorum potest dari
non nisi bona moneta, ita electis datur gratia
perseverantiæ, non nisi efficax; & parti A. datur
moneta adulterina, & reprobis gratia inefficax;
sed in hoc est disparitas, quia pars A. ipsa adul-
terat monetam, ita reprobi ex sua parte ultimò
faciunt gratiam de efficacia: Unde si queran-
tur reprobi, bene pro parte Dei responderi illis
potest, vestra manus destruxit hanc cœlestem

monetam.

monetam. Fundatur hoc in Auctoritate Aug. *Sicut praevaricatoribus Angelis Deus non intendit illam, quā in veritate non steterunt, voluntatem; ita nec hominibus hunc affectum, quo diabolus imitatur, inseruit.* Ita August. ad articulos sibi falso impositos, art. 6.

Ex quo ulterius colligitur, quid sit respondendum illi Dilemmati, vel sum inclusus in eorum numero, quos Deus antecederet efficaciterque selegit, vel non sum? si primum, salvabor infallibiliter; Si secundum, damnabor infallibiliter: in nostris principiis locum non habet, quia nos pro alio adaequato motivo ponimus merita absolute praevisa.

Rursus antecederet quidem independentem à meritis habuit voluntatem gratiosam salvandi, sed collatio ipsa salutis requirit merita.

Alii dicunt, ordine intentionis non requisita merita; secus ordine executionis; cura ergo ut praedestineris? ut solet citari Augustinus; licet plerique censeant id non esse Augustini.

DIFFICULTAS II.

Notantur alia ad solvendas Objectiones.

NO T O 3. Cum nos ex duplici motivo totali dicamus formari praedestinationem, ostendimus quomodo consentaneè ad naturam eligendorum, expectetur liber illorum consensus; sed independentem ab hoc principio, ad salvandam conditionem libertatis praedestinatorum, sufficit consensus illorum in statu conditionato praevisto, intendendo finem non nisi ex illa suppositione: & sicut efficacia gratiae ex simili suppositione desumpta, salvat libertatem; ita salvabit & praedestinatio.

Et quamvis jam illam praedestinationem non possit reddere electus, ne sit praedestinatio; hoc non posse reddere, est ex suppositione consequenti: quia ex suppositione consensus; quae suppositio est antecedens duratione, non praecedenti suppositionis.

Immerito etiam assumitur, quod in illa electione aeterna scientia conditionata, perinde se habeat ad salvandam nostram libertatem, ac si nihil Deus sub conditione cognovisset; hoc enim negatur, patiturque instantiam in materia de efficacia gratiae; ipsum autem objectum conditionatum, licet non sit motivum, ut olim dictum, ad praedestinationem, est tamen requisitum ut liberè praedestinemur.

Unde ulterius concedimus, eundem ordinem debere servari in statu absoluto, qui servatur in conditionato, quoad causas necessarias ad operandum, vires, operativitatem &c. sed non eundem ordinem, quoad desumibilia ex suppositione ipsius status conditionati. Quia verò praedestinatio supponit statum conditionatum,

licet praecedat salutem in absoluto statu, non debet praecedere in conditionato.

Sed haec praedestinatio non oberit, quo minus adhuc Deus det media non nisi indifferentia; nec enim illa dabit hoc intuitu, ut frustraretur effectus, sed dabit ut tueatur libertatem conferendo medium selectum, adeoque cum indifferentia, infallibiliter, ex suppositione consensus conditionati, operaturum.

Concordabunt autem voluntas Dei, ut in virtute & perfectione crescamus, cum voluntate gloriae in certo gradu, & perfectione; nam quod velit nos magis & magis crescere, refertur in complacentiam inefficacem; praeviendo autem usum nostrae libertatis gratia adjuncta, in his & illis circumstantiis praesentis ordinis, determinat certum gradum gloriae.

NO T O 4. Beneficio duplicis illius motivi, facile ostenditur, quomodo decretum praedestinationis nec dignitati humanitatis deroget, nec decretis de Incarnatione; sed independentem ab hoc principio, in primis salvatur primum; quia quod plures homines non sint electi, sed plures Angeli, qui in natura cum Christo D. non participant, id non derogat dignitati humanitatis; quia placitum hoc erat Christo D. ut non pacisceretur de pluralitate salutis hominum, praecipue cum non magis Christus D. glorificetur gloria hominum, quam Angelorum; quia utrisque ex meritis Christi decreta gloria.

Dici etiam potest, quod praedestinatio sit facta ante praevisa merita nostra absoluta, sed non ante absoluta merita Christi D. ejus enim praedestinatio erat exemplar nostrae praedestinationis; & cum decreta fuerit Incarnatio etiam ex motivo capitis, de cuius ratione est influere in sua membra, qui influxus perficitur per gratias; hinc sub hac formalitate prior fuit intentio finis, hoc est, Christi D. quam nostra merita.

Ceterum, sicut datur varietas finium, & quod uno respectu habet rationem finis adeoque prioris, alio respectu habet rationem medii, adeoque rationem posterioris; ita & in praesenti.

Quod autem ad illud secundum attinet, An ante praevisum originale sumus praedestinati? ad hoc etiam ex variis principiis responderi potest, in primis stando in distinctione duplicis ordinis Intentionis, & Executionis, dici posset ante praevisum originale decretam esse illis gloriam, licet ordine executionis praesupposuerit originale. Independentem ab hoc principio dici posset, quod sint praedestinati ante praevisum quidem originale pro statu absoluto, non tamen ante praevisum pro statu conditionato: & sic sub conditione nascendi ex concubitu illicito, potuisset absolute decerni salvandus. Dici etiam posset, quod sicut humanitas Christi est de-

et decreta non decernendo in particulari, ex qua matre nasceretur determinate; ita posset fieri de illis prædestinatis, ut scilicet non determinetur, ex qua matre aliquis Prædestinatorum sit nasciturus.

Noto 5. Licet ad defendendam nostram Conclusionem non sit necessarium (de quo eam infra) duplicem ordinem intentionis, & executionis admittere; quantum tamen ad hanc materiam spectat, etiam hic commodè defendi potest. Potest enim in ordine executionis dari merces, intendi autem sub præcisa formalitate gloriæ.

Elicet executio operis manifestet intentionem agentis, quoad substantiam finis, sed non manifestat quoad motivum Intentionis: Atque ita emptio equi pecuniâ manifestat intentionem vendentis, sed non manifestat motivum propter quod, huic potius, quam illi venditur.

Salvabiturque hic adhuc major Dei gloria, quia major est Deo gloria ipsa nostra gloria quâ talis, quâ quæ merces; quia quâ talis magis excedit misericordiam Dei, & ejus libertatem. Rursus, major est Dei gloria id, in quod Deus gloriæ ipso influit; & ita maxima est Deo gloria magis hypostatica, quia in illam influit substantiâ terminativè persona Verbi: quod etiam reperitur in visione, quâ tali, quæ completur p[ro]p[ri]o objecto increato, seipso concurrente terminativè, principiando experimentalem sui vocatam: jam autem in merita nostra non ita influit: hinc illa non sunt tanta Dei gloria, adeoque nec beatitudo collata sub formalitate mercedis est tanta Dei gloria, quanta est Dei gloria, cum confertur præcisè ut gloria, ex Dei libertate.

Nec obest, quòd merita sint libera, nam in ordine ad dignitatem taxandam, non accipitur pro regula, ut aliquid sit liberum; nam amor in natura est necessarius, & tamen illo magis glorificatur Deus, præ amore viæ.

Unde jam solvitur illud argumentum: Eo modo Deus confert gloriam in tempore, quod eandem destinat in intentione; atqui in tempore confert illam non nisi propter merita; Ergo destinatur propter eadem: Dicit enim potest, quòd Deus conferat gloriam tanquam objectum collationis & voluntatis conferendi non nisi propter merita; sed si spectetur voluntas conferendi, nec in tempore, nec ab æterno est propter merita in sententia, quæ non admittit duplex illud motivum.

Dicerent alii, quòd eodem modo, quo ad ordinem executionis in tempore conferat Deus gloriam, quo, quoad ordinem executionis, voluntatem eandem ab æterno conferre: sed non eodem modo, quoad intentionem & executionem, & in tempore, & in æternitate se habet; & in tempore, & ab æterno intendit illam

sine meritis in aliâ sententia. In tempore autem & in æternitate vult & voluit exequi illam, dependentem à meritis.

Noto 6. Quòd reprobatio malorum facta sit non nisi ex prævisis absolutè demeritis, licet defendi posset gloriam esse decretam antecedenter ad bona merita. Ratio, quia Aug. qui est Magister in his materiis, Ecclesiæ, cum sæpius tribuisset prædestinationem nostram, soli gratiæ, & misericordiæ; reprobationem semper revocat ad justitiam Dei. Ita Ench. c. 99. inquit: *Miseretur Deus magna bonitate, obdurat nulla iniquitate, ut nec liberatus de suis meritis gloriatur, nec damnatus, nisi de suis meritis conqueratur*: ubi quòd reprobi non possint de Deo queri iuste, reducit in ipsorum demerita, quòd autem Electi non possint gloriari, ex eo est: quia prædestinationem suam debent referre in Dei bonitatem.

Eo etiam servit Auct. ejusdem Aug. ejusdem Ench. c. 98. *Iacob dilexit per misericordiam gratuitam: Esau autem odio habuit per iudicium debitum*, quomodo autem est debitum, ante demerita absoluta?

Similia habet ep. 109. & l. de Præd. SS. c. 6. *Gratis ergo constitutum est, quòd consecutus est electio, non præcessit eorum aliquid, quòd priores darent, & retribuere illis; pro nihilo enim salvos fecit eos; ceteris autem qui excecati sunt, in retributione factum est.*

Docuit idem Concil. Valentinum sub Lothario An. 855. celebratum; *Fidenter fatemur, inquit, Prædestinationem Electorum ad vitam esse, prædestinationem impiorum ad mortem; in electione tamen salvandorum, misericordiam Dei, præcedere meritum bonum, in damnatione præteritorum, meritum malum, præcedere justitiæ iudicium.*

Deinde alia disparitas est, quia id non repugnat ex una parte misericordiæ Dei, eamque superexaltat; nec repugnat justitiæ, quia nulli merenti denegat salutem: Si autem aliquis damnaretur independentem à demeritis absolutis; misericordiæ, & bonitati Divinæ non congrueret, nec hoc deposcit justitia: quia illa reddit unicuique quòd suum est; p[œ]na autem non est ante demerita. An autem absolutè loquendo sub alia formalitate id potuerit facere Deus? de hoc dictum est in materia de P[œ]nitentia.

Noto 7. Quòd voluntas Dei inefficax salvandi omnes, habeat distinctionem à voluntate efficaci versante circa Electos: diversitas peti debet vel ex æquivalentiâ, vel ex diversitate connotatorum; de quibus supra jam est dictum.

Concedimus etiam, quòd quem ordinem habent objecta inter se, eundem habeant etiam in mente Dei: Sed quia nulla est necessitas dicendi, quòd formalitas gloriæ, non sit prior formalitate mercedis, ideo per prius, sub illa formalitate intendi poterit.

Ex

R. P.
H. MŁOD
NOWSKI
bm. de. Z.
VI
S

Ex vi autem huius decreti, & intentionis spectat ad Deum tanquam causam primam apponere tales circumstantias, ut impleantur omnia illa merita, ratione quorum praevidetur ipsum obiectum in ordine executionis conferendum, ne sit necesse ad miracula recurrere pro illorum conservatione, ut incidant tandem in circumstantias illas.

Et hic notanda differentia inter voluntatem illam praedestinativam ex duplici motivo procedentem, & inter has duas: Accipio te absolute in maritum, & non accipio te in maritum, si pater meus non consenserit. Item, volo absolute & efficaciter producere Petrum, & simul volo conditionate non producere. Item, non potest absolute Deus praedefinire actum bonum, & simul conditionate illum non velle. Ratio, quia haec propositiones in una sui parte obiectum affirmant, in posteriori negant. Rursus posterior conditionata, ex vi conditionatae restringit priorem, deiecitque à statu absoluto: quod non fit, dum ex duplici motivo formatur decretum praedestinativum; immo quamvis dicatur, in ordine executionis attendi ad merita stabunt adhuc illi ordines secum, sicut stant & in aliis materiis.

Cæterum, quod attinet ad volitiones illas accipiendi mariti, ea etiam secum hoc sensu stare possent. Accipio te absolute, quantum est ex me, in maritum, nec ullum alium volo, sed quia sum adstricta obedientiae parentum, si pater meus non consenserit, non accipio: ubi volitio matrimonii erit gratiosa, ipsum obiectum executioni mandandum onerosum.

Unde ulterius dicitur, illam voluntatem esse voluntatem remunerandi ex adjuncto, quod est ratione alius motivi, ordinis, executionis obiecti onerosè conferendi, motivoque gloriae respondet tanquam effectus beatitudo sub formalitate gloriae; sicut meritis, respondet tanquam effectus, ipsa gloria, per modum praemii. Ipsum autem decretum intentionis est radicaliter efficax; ordini enim executionis proximè efficacia competit, ut etiam sit in humanis.

Concesso autem quod prior ratione sit intentio finis etiam in Deo; posterior autem electio mediolorum, sufficit quod inter motiva prioritatem habeat intentio gloriae, quæ talis, ob Dei bonitatem; ad eum modum, quo ex pluribus motivis decreta est Incarnatio; licet excellentia mysterii, primitatem habeat intelligibilitatis. Deinde, quamvis intentio finis sit prior mediis, non tamen praecedit motiva; jam autem merita dicuntur esse motivum.

DIFFICULTAS III.

Defenditur Ordo Intentionis, & Executionis in Divinis.

Quamvis ad defendendam Conclusionem positam, non sit opus assumere, quod in

mente Divina alius sit ordo intentionis, alius executionis, ut aliquoties dictum est. Cæterum, absolute loquendo defendi potest, quem ordinem duplicem etiam tenentes praedestinationem fieri post absolute praevisa merita, non pauci rejiciunt, inter quos est etiam Ruiz.

Quod autem hic ordo defendi possit, ratio est. Tum, quia illum sufficienter innuit Aug. de Prædest. SS. c. 17. *Electi sunt itaque ante mundi constitutionem, in intentio! ea praedestinatione pergit Aug. in qua Deus sua futura facta praeferit; Electi autem sunt de mundo ea vocatione, quæ Deus id, quod praeordinavit implevit: en ordo executionis!* Tum, quia de facto in nobis datur duplex hic ordo; quod ipsum apud nos contingit dupliciter; nam aliquando distincto actu veriamur circa finem, & distincto circa media; rursus eodem actu versamur circa utrumque; cæterum relinquitur locus, ut sub alia formalitate, idem realiter actus, sit intentio, & sub alia formalitate, executio: nihil autem vetat seclusis imperfectionibus, simile quid Deo attribui. Tum, quia prius Deus per nos intelligit, posterius vult, idque non nisi ratione: cur ergo simile quid de istis ordinibus non tribuetur Deo?

Ad solvendas Objectiones

NO T O 1. Quod ordo executionis pendeat ab ordine intentionis praesuppositivè, sed non per influxum veræ causalitatis: & si contendas debere esse illos actus duos ratione, concedi id poterit; & tamen stare duplex ille ordo.

Unde ulterius radicaliter quidem res accipit existentiam ab ordine intentionis, & sic radicaliter determinat ad executionem; non tamen proximè; sicut & nostra volitio, ratione executivæ, immediatè ponit suum obiectum.

Dici etiam potest, quod Deus & creatura prudenter possint velle finem non volendo determinatè, sed sub divisione media, quando finis non est ita connexus, ut non nisi per hæc media obtineri debeat: & sic Deus vel creatura potest velle ignitionem non determinando, ut ab hoc in individuo procedat igne. Quando autem finis est determinatè connexus cum mediis, prudenter appeti non potest appetitu efficaci, quin appetatur medium; sed tunc datur adhuc locus intra eundem ratione actum distinguendæ duplicis formalitatis, hoc est, intentionis, & executionis. S. Thom. qui citatur ex 1. 2. q. 8. a. 3. ad 2. non plus vult, quam quod sanitas existens, amari possit, & non per ordinem ad media; Jam autem media amantur per ordinem ad finem; sed inde nihil sequitur contra nos.

NO T O 2. Ut radicaliter perducatur ad executionem intentio finis, nihil illi deesse; deesse tamen ut perducatur proximè; quia id spectat ad formalitatem executivæ; immo & artifex retinens

tinens efficacem voluntatem construendi donum, potest alio ratione actu, velle executionem. Arbitrari etiam assumeretur, Deum cum vult rem, velle cum omnibus circumstantiis, nam passibilitatem in Christo noluit, nisi in posteriori signo.

Noto 3. Aliam esse questionem: An ordo intentionis ante prævifa merita sit necessarius ad salutem, & alia. An ordo intentionis siue ante prævifa, siue post prævifa merita sit distinctus saltem ratione ab ordine executionis? prius illud non dicimus, quia absolute ante prævifa merita potuissimus salvari, & sine illis: secundum autem, hic defenditur.

Concedimus, quod non tantum gratiæ sufficientes, sed etiam efficaces dari possint ex simplici complacentiâ in salute humanâ, & ita dantur etiam reprobis; sed negamus dari cuiquam finalem gratiam, vel dari posse. Ratio, quia voluntas talis dandæ gratiæ, hoc ipso est prædestinativa, prædestinatio autem non sequitur ex simplici complacentiâ in salute.

Unde ulterius post simplicem complacentiam non superfluit efficax desiderium salvandi; nam de illo meminerunt PP. & Scriptura, communisque persuasio fidelium, qui censent voluntatem prædestinandi, infallibiliter ponere salutem.

Porro connexio gratiæ finalis cum gloria, est connexio mediæ cum fine, qui prius intenditur mediis per Arist. unde illa connexio est connexio cum antecedenti; jam autem connexio finis cum medio, est connexio cum aliquo consequenti. Hinc quamvis gratia finalis habeat connexionem necessariam cum executione gloriæ, non erit necesse, ut prior sit voluntas exequendi, posterior gratia finalis.

In illa voluntate antecedenti, quâ vult Deus homines omnes salvos fieri, conditio illa: Si fideliter perseveraverint, potest habere se, vel per modum motivi; & sic ante prævifa absolute merita, non posset fieri prædestinatio: vel se potest habere per modum mediæ, & tunc antecedenter potest haberi efficax voluntas finis, eaque prædestinativa, ante impletionem illius conditionis, cum amor finis debeat antecedere amorem mediæ.

Alii dicerent, quod voluntas salvandi per modum præmii, pendeat ab illa conditione tantum motivo, sed non voluntas salvandi, accipiendo salvationem pro ipsa gloria, cuius amata & destinata, sit effectus, perseverantia finalis.

In principiis horum, qui admissio duplici hoc hinc, secundum illos defendunt suas de prædestinatione conclusiones, diceretur, quod in ordine executionis pendeat beatitudo ab illa conditione, non in ordine intentionis: secundum autem nostra principia diceretur, quod ratione illius motivi pendeat salus ab illa conditione,

vel quod pendeat, quoad objectum dandum, sed non quoad voluntatē dandi. *Ex quo ulterius*

COLLIGES, quid sit dicendum ad illas instantias, quod Rex non possit absolute velle dare arcem alicui, & tamen sub conditione futuræ generosæ pugnæ; item quod non possit aliquis dicere: Dono tibi absolute hunc librum, & dono tibi si bene oraveris; hæc enim ex dictis soluta manent.

QVÆSTIO III.

De Reprobatione, &c.

Nihil hic addendum restat, quod in antecedentibus tactum non sit. Reprobatio est duplex, quædam negatîva, & est ante prævifa absolute demerita; alia positîva, quâ Deus dicit: Nolo hos salvare, hæc supponit demerita absoluta, ut visum supra.

Disputant alii: An reprobatio sit facta propter peccatum originale, tam in parvulis sine Baptismo decedentibus, quàm de adultis? quod ad priores attinet, etiam hos voluntate inefficaci voluit Deus salvare, propter illum locum, *omnes homines vult, &c.* Quod autem illos non præservaverit ab Originali cum potuerit, referri id debet in solam voluntatem Dei. Rationem dat Rosmer, quia nulla est causa antecedens in parvulis, propter quam illos possit præservare.

Cæterum, quod illorum etiam reprobatio sit facta non nisi post absolute prævisum Originale, consequenter dici debet ad reprobationem adultorum.

Quod ad adultos attinet, Petavius to. i. l. 9. c. 9. censet omnes adultos ob solum Originale reprobatos, penas verò majores & minores decretas post prævifa Actualia. Cæterum oppositum sentiendum. Ratio, quia PP. non meminerunt istius distinctionis. Deinde quia multi damnantur post deletum Originale; quomodo ergo illud deletum, est motivum reprobationis?

Quod autem nomine reprobationis vel obdurationis non veniat aliud, quàm denegatio selecti auxilii, & non positîva aliqua obduratio, ita loquitur Aug. Lib. i. simp. q. 2. *Neque enim quomodo dictum est, non est volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei; sic etiam dictum est, non volentis, neque currentis, sed obdurantis est Dei. Unde datur intelligi, quod infra utrumque ponit, ergo cuius vult, miseretur, & quem vult, indurat, ita superiori sententiæ congruere, ut obduratio Dei sit nolle misereri, & addit, ut non ab illo irrogetur aliquid quod sit homo deterior; sed tantum, quod sit melior, non erogetur. Et Lib. de Præd. & Grat. c. 4. *Quem vult indurat, non ita intelligendum est, quasi Deus in homine, ipsam, quæ non esset, duritiam cordis operetur: quid enim aliud est duritia, quàm Dei obviare mandatis. Et infra, Indurare Deus dicitur, cum quem mollire nolueris.**

De Effectibus Prædestinationis nihil occurrit scholasticè disputandum. Illud pro regula assumatur, quod prædestinatio sit præparatio beneficiorum Dei, quibus certissimè liberantur quicumque liberantur: hinc liberativa, sunt primarius effectus prædestinationis; jam autem bona ordinis naturalis, saltè reductivè; ut sanitas, vel ægritudo &c. Sed est difficultas: An ipsa permissio peccati sit effectus prædestinationis; indubie enim ipsa peccata, non sunt talis effectus; quia illis nemo liberatur; & quidem contra Vasq. affirmat Suar. & Arriaga, quod dicta permissio sit effectus prædestinationis, quia solet esse ansa majoris humilitatis, ferventioris a-

moris Dei &c. ad quod respexit S. Aug. l. de Natura & Gratia c. 28. *Deferit aliquantum Deus, unde superbis? ut scias non tuum, sed ejus esse, & discas superbus non esse.* Commodius dicitur, quod ea quæ fiunt ex suppositione peccati, qualis est illa humiliatio, sunt effectus Prædestinationis; non tamen ipsa permissio; quia sicut Deus non potest velle permissionem peccati ex amore pœnitentiæ, eò, quod & non veller peccatum, quia vetat ejus sanctitas; & veller, quia intendens efficaciter finem debet velle & media; & tamen medium tunc esset non nisi peccatum, ita & in præsentia.

